1853. DERTIGSTE JAARGANG. N°. 86.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op **Woensdag** en **Zaturdag.** De prijs is per *drie maanden* te Assen *f* 1.60, buiten Assen franco per post *f* 1,75.

WOENSDAG 26 OCTOBER.

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels **75** cent en voor elken regel meer **10** cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt een Bijvoegsel gratis uitgegeven.

Achtervolgens artikel 3 van het Koninklijk besluit d.d. 6 Januarij 1831 no. 68 (Staatsblad no. 2), heeft Zijne Excellentie de Minister van Finantiën, bij resolutie van den 20 Oct. l.l. no. 136 bepaald, dat de loten der 221 Staats-Loterij, gedurende de tweede week der trekking van de vijfde of laatste klasse, beginnende op Maandag den 24 Oct. 1853, door de Collecteurs, Splitters en Debitanten, tot geene hoogere prijzen, het opgeld daaronder begrepen, zullen mogen worden uitgegeven dan tot de navolgende, te weten:

Bij Verkoop:			**Bij Verhuring:**		
Geheele	loten	*f* 76,00.	Geheele	loten	*f* 30,00.
Halve	„	- 38,00.	Halve	„	- 15,00.
Vijfde	„	- 15,20.	Vijfde	„	- 6,00.
Tiende	„	- 7,60.	Tiende	„	- 3,00.
Twintigste	„	- 3,80.	Twintigste	„	- 1,50.

Wordende den belanghebbenden bij deze herinnerd, dat, bij het aangehaalde artikel van voornoemd besluit, uitdrukkelijk is vastgesteld, dat de Collecteurs, Splitters en Debitanten gehouden zijn, om zich naar die prijsbepaling te regelen en dezelve gedurig ter inzage voor het publiek beschikbaar te hebben.

Assen, den 22 Oct. 1853.

De Commissaris des Konings in de Provincie Drenthe,
DE VOS VAN STEENWIJK.

Jaarwedde van den Burgemeester van Meppel.

Blijkens hetgeen vermeld is in de *Grondwet* en de *Mepp. Ct.* hebben er bij den Raad van Meppel, in deszelfs zitting van 17 dezer, eenige discussien plaats gehad over de hoegrootheid van de jaarwedde van den Burgemeester, waaraan de HH. A. Roelink, Geel, H. Roelink en Slot deel namen, in substantie hier op neerkomende, dat de Ged. Staten vroeger die jaarwedde den Raad hebben voorgesteld te bepalen op *f* 600; dat deze laatstelijk die heeft voorgedragen op *f* 400 en nu door dezelfde Ged. Staten is vastgesteld op *f* 800; kunnende zich met het inconsequente van zoodanige handelwijze niet vereenigen.

Wij moeten hier al dadelijk opmerken, dat niet de *Ged. Staten* maar de *Koning* deze jaarwedde heeft vastgesteld.

Verder zijn wij in staat, ter toelichting van de handelwijze van HH. Gedeputeerde Staten het volgende mede te deelen.

In 1852 waren Ged. Staten van oordeel, dat de jaarwedde van den Burgemeester van Meppel op *f* 600 diende bepaald te worden, hierover werd de Raad van Meppel gehoord, die meende, dat *f* 400 voldoende was. Ged. Staten bleven echter bij hunne meening en droegen aan den Minister van Binn. Zaken voor, om te bevorderen, dat deze jaarwedde op *f* 600 werd vastgesteld. De Minister van Binn. Zaken vaardigde echter, onder dagteekening van 31 Maart 1853, eene circulaire uit, waarin een zekere maatstaf, met aanduiding van een minimum en maximun, aangegeven werd voor de vaststelling der jaarwedden van de Burgemeesters, Secretarissen etc.

Nu waren HH. Ged. Staten niet meer vrij, maar aan bepaalde voorschriften gebonden, en het is naar aanleiding daarvan, dat de jaarwedde van den Burgemeester van *Meppel* door hen op *f* 800 is voorgedragen, en later door den Koning tot dat bedrag is vastgesteld, terwijl het geen vereischte en, bij het bestaan van bepaalde voorschriften, ook overbodig was, over dit nader voorstel den Raad te hooren.

De beschuldiging van inconsequentie, in den Raad van Meppel jegens HH. Gedeputeerde Staten geuit, is dus niet gegrond.

Het ontslag nemen door den heer Mr. G. L. Kniphorst als lid der Prov. Staten van Drenthe.

In een dagblad dezer Provincie worden teregtwijzingen gegeven ten aanzien van het *ontslag nemen* door den heer Mr. *G. L. Kniphorst* en het *bedanken* door den heer *H. C. Scheltens* als leden der Prov, Staten van dit gewest, en wordt o. a. beweerd, dat de heer *Kniphorst* geen ontslag had moeten nemen, daar hij per se ophield lid der Staten te zijn, toen hij de betrekking van Raadsheer in het Provinciaal Geregtshof aannam, als zullende deze *onvereenigbaar* zijn met het lidmaatschap der Prov. Staten. Men had mogen verwachten, dat iemand, die teregtwijzingen geeft, en zulks nog al uit de hoogte doet, zich vooraf genoegzaam had bekend gemaakt met de bestaande verordeningen en omstandigheden. Dit is hier echter niet geschied. De betrekking van Raadsheer in een Prov. Geregtshof is in de Provinciale wet niet opgenoemd onder de betrekkingen, die onvereenigbaar zijn met het lidmaatschap der Prov. Staten. Art. 23 der Prov. wet, houdende: „Een lid der Staten, eene der in art. 21 uitgeslotene betrekkingen aannemende, houdt op lid der Staten te zijn." was op den heer *Kniphorst* niet van toepassing; hij hield niet per se op lid der Staten te zijn, en, zoo hij, ook na zijne aanneming van de betrekking van Raadsheer, weder in de Staten-vergadering was verschenen, niemand zou hem den toegang hebben kunnen beletten.

Art. 9 van de *Wet op de Regterlijke Orgaisatie* bepaalt: „De leden van de Prov. Hoven en der crimineele Regtbank zullen niet tevens mogen zijn leden van de Prov, Staten." Sommigen betwijfelen, of deze bepaling niet is komen te vervallen, doordien bij de Prov. wet niet is verboden, dat een Raadsheer lid der Staten is, en eene latere wet eene vroegere afschaft, te meer, daar bij de Prov. wet niet is gehandhaafd het vroeger aan de Staten verleende regt, om eene voordragt aan den Koning te doen voor eene opengevallene Raadsheersplaats. Wij deelen echter dien twijfel niet; wij gelooven dat het aangehaalde art. 9 nog van kracht is. De heer *Kniphorst* dacht er, blijkens het door hem genomen ontslag, eveneens over; daar echter de betrekking van Raadsheer in een Prov. Geregtshof niet vermeld is onder de in art. 21 opgenoemde betrekkingen, die onvereenigbaar zijn met het lidmaatschap der Staten, en hij dus niet van zelf ophield lid der Staten te zijn, schoot hem, onzes inziens, niets anders over dan zijn *ontslag te nemen.* Het komt ons dus voor, dat de heer *Kniphorst* juist overeenkomstig de wet gehandeld heeft, en de bovenbedoelde teregtwijzing niet op hem van toepassing is.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

„De Oostersche kwestie" — men kan noch mag moede worden die te bespreken, wijl zij, de hoofdkwestie van den dag, nog altijd ver van ontknooping blijft. De dagbladen brengen daarover steeds allerlei berigten en moeijelijk is het daaruit het ware van het onware te schiften. Wat heden juist en zeer geloofelijk scheen, blijkt morgen onwaar te zijn, en wat zich bevestigt, behoudt zelden in alles zijne eerste gedaante. Het komt eindelijk tot ons, nadat het veel van zijne verontrustende gestalte had verloren, of soms ook wel in meer dreigende gedaante, dan het zich eerst in de verte liet zien. Wij houden ons vast aan het geloof, dat de vrede zal bewaard blijven, zonder daarvoor redenen te kunnen opgeven, die anderen geheel zullen geruststellen. Het belang van millioenen menschen is „vrede" en dat zal zwaar genoeg wegen om dien, vooral niet moedwillig, te doen verbreken. Een gedeelte der Engelsche Natie voert steeds hoogen toon tegen Rusland. Wij noemen onder de woordvoerders den heer Urquhart, wiens rede bekroond werd met een drie maal „leve de Sultan!" — den heer Drummond, die, hoe vredelievend ook, toch een vrede wilde, waarbij Engeland's eer niet te kort schoot. Ook Kossuth schrijft over de „Oostersche kwestie" en over de staatkunde van Engeland, die nooit hart had voor de zwakken — zegt hij. Zijn oordeel is niet geheel onjuist, doch daardoor weinig geschikt om de Engelschen vernieuwde sympathie voor zijn persoon en oordeel te doen verkrijgen. In een volgend Overzigt zullen wij uitvoeriger en welligt ook meer bepaald over de Buitenlandsche aangelegenheden kunnen spreken, en dit sluiten met eenige regels betreffende onze eigene staats-huishouding.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft hare beoordeeling van de meeste hoofdstukken der begrooting voor 1854 aan de Regering medegedeeld. Ten aanzien van de Commissie, die met den Minister eene wet op de regterlijke organisatie zal zamenstellen, hoopte de meerderheid der Kamer, dat zulk eene commissie geene vertraging mogt brengen in een werk, dat zoo reikhalzend wordt verbeid. Eene Commissie toch bespoedigt gewoonlijk den arbeid niet. Mogt zij dien echter naar eisch volbrengen, dan zou het tijdverlies nog wel te lijden zijn, vooral, wanneer de ingezetenen daardoor eenvoudiger regtsbedeeling en vermindering van zegel- en registratie-regten ontvingen. Hartelijk wenschen wij, dat het moeijelijke werk van de bewuste organisatie naar wensch tot stand kome. 't Was steeds een dreigend spook voor menig Minister van Justitie, doch dikwerf is ook de vraag gedaan: of onze vertegenwoordiging, als ze de reeds aangeboden ontwerpen afwees, zelve wel wist wat zij eigenlijk wilde? Dikwijls leverde zij eene Babelsche spraakverwarring, te grooter naar mate veler belang er in betrokken en het aantal bevoegde beoordeelaars aanzienlijker was. De Minister, die thans de portefeuille in handen heeft, liet gewis zijn scherpzinnig oordeel dikwijls en lang over deze gewigtige zaak gaan. Het zal hem welligt niet zijn ontsnapt, wat de oorzaken waren, die vroegere ontwerpen deden mislukken en dit geeft moed om te gelooven, dat hij met de staats-commissie, voor den arbeid benoemd, een Ontwerp zal kunnen inleveren, dat eene goede justitie verzekert, zonder te groote finantiële bezwaren, te lastige formaliteiten en te langen duur.

Nopens de begrooting voor oorlog, werden er aanmerkingen gemaakt op de veelvuldige organisatiën en reorganisatiën der verschillende wapens. De vraag is echter, zoo dunkt ons, of elke reorganisatie verbetering is? Zoo ja, dan wordt zij door het algemeen belang geëischt. *Behouden* wat men *heeft*, kan goed zijn, maar het te *verruilen* voor iets *beters*, is verstandig, vooral wanneer de buurman niet zoo vasthoudend is, en ons door het nieuwe dreigt te bestooken en in 't naauw te brengen. Gewis kost bijna elke reorganisatie tijd en geld, maar er is eene zuinigheid, die verlies oplevert. Die geen *oorlog* kan voeren, omdat hij te *spaarzaam* was, moet dikwijls *vrede* maken door *verkwisting*. Weinig leden der Tweede Kamer mogen zich ook geroepen achten, om hierover een bepaald oordeel uit te brengen. De meesten staan hier op een geheel ander terrein, dan dat, waarop zij zich dagelijks bewegen. Hoe gek een onkundige over militaire zaken kan redeneren, bewees eens de heer *Zijlker*, toen hij daarover in de Tweede Kamer openlijk zijn oordeel uitsprak. Sommige leden der Kamer maakten nopens de begrooting van 1854 aanmerkingen over het veelvuldig pensioneren van officieren, die nog, wat hun physiek betreft, dienst konden doen, en door welk op pensioen stellen de schatkist te zeer werd bezwaard. Oppervlakkig beschouwd, is deze aanmerking gegrond, maar wij gelooven toch, dat veel van haar gewigt zou vervallen, als de Minister de redenen ontvouwde, waarom hij dezen of genen officier van het dienstdoend kader der armée bragt. In dezen tijd vooral, nu er zoo ligt een Europesche oorlog kan ontstaan, is het hoog noodig, dat de officieren, vooral in de hoogere rangen, een hoogst krachtvol physiek bezitten en tevens die capaciteiten, welke hun rang in gewigtige en gevaarlijke oogenblikken eischt. Hoe dikwijls is het gebeurd, dat bij het uitbreken van een oorlog, bij het eerste kanonschot een leger de grootst mogelijke reorganisatie moest ondergaan, en hoe schromelijke gevolgen had dan dikwijls zulk eene overhaaste verandering! Hoe menigeen werd dan op zij gezet, omdat hij voor de taak, die hem wachtte, niet berekend was, en hoe geheel vreemd was voor een ander het commando, hetwelk hem te lang uit consideratien van ondergeschikt belang was onthouden? De Regering kan onmogelijk van al hare handelingen in dezen in 't openbaar rekenschap geven, zonder de groote zaak te schaden. Zij heeft daarom, vooral in deze dagen, vertrouwen noodig, en dat onthoude men haar niet.

Eene betere politie in de grensprovinciën behoorde mede tot de wenschen van vele leden der Kamer, en die wensch is zeer billijk. Met den besten wil van de ambtenaren der publieke dienst, is het dezen in sommige oorden niet mogelijk voor de veiligheid der ingezetenen de noodige zorg te dragen. Daarom deelen wij zeer den wensch dier leden, die eene uitbreiding verlangen van de dienst der marechaussée, en hopen, dat geene redenen van overwegend belang zullen beletten, daaraan gevolg te geven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Bij de centrale cholera-commissie te Amsterdam zijn aangegeven:

Op 21 Oct. 3 personen, als: 2 mannen en 1 vrouw.

Op 22 Oct. 6 personen, als: 1 man en 5 vrouwen.

Op den 23 en 24 Oct. 14 personen, als: 10 mannen en 4 vrouwen.

— Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam zijn aangegeven:

Op den 20 Oct. 4 cholera-lijders, 5 herstelden en 1 overledene.

Op 21 Oct. 2 cholera-lijders, 1 herstelde en geen overledene.

Op 22 Oct. 3 cholera-lijders, 2 herstelden en 1 overledenen.

Op 23 Oct. 3 cholera-lijders, 1 hersteld en 2 overledenen.

— Donderdag avond j.l. werd te Amsterdam, in de N. Z. Kapel, het openbaar jaarlijksch verslag gedaan van den staat en de werkzaamheden des Nederl. Bijbelgenootschaps in het algemeen en van de Amsterdamsche Afdeeling in 't bijzonder. Ds. Posthumus Meijjes hield daarbij de opwekkende rede, sprekende over het werk der Bijbelverspreiding als *een waardig voorwerp van duurzame en ijverige belangstelling.*

Het eigenlijk verslag, dat in des sprekers rede was ingevlochten bevatte eene aanwijzing van den staat en de werkzaamheden des genootschaps in het afgeloopen jaar, getrokken uit de gedrukte handelingen der jongste algemeene vergadering.

De ontvangsten hadden bedragen de som van *f* 83,185 het batig saldo des vorigen jaars hieronder begrepen, waarbij dankbare melding werd gemaakt van de giften en erflatingen ad *f* 5,016 aan het algemeene fonds; terwijl aan de Amsterdamsche Afdeeling als zoodanig bij onderscheidene legaten, eene som van *f* 3500 was geschonken. Door de verschillende Afdeelingen, uitmakende een getal van 6397 leden en 1746 begunstigers was bijgedragen de som van *f* 38,119.09½; de Amsterdamsche Afdeeling voor een aandeel van *f* 9789.31.

De uitgaven hadden beloopen *f* 59,988.11, waarvan *f* 26,283.35 noodig waren om de kosten te bestrijden van bijbeldruk, en *f* 21,932.40 voor die van bijbelvertaling.

Het getal leden was over het geheel met 71, en te Amsterdam alleen met 80 vermeerderd. Aldaar waren 2313 Bijbels, waaronder 753 aan zeevarenden, uitgereikt. Met uitzondering van het vorige jaar had het cijfer van uitgegeven Bijbels eene nog niet gekende hoogte bereikt, zijnde daarvan afgeleverd 31404 exemplaren.

Tot de gewigtige resultaten van de werkzaamheden des genootschaps behooren onder anderen: de maatregelen tot bevordering der bijbelverspreiding onder de R. Catholieken; de voltooijing van de vertaling des bijbels in het *Javaansch*, en de onvermoeide zorg, welke wordt aangewend, om door overzetting in het taaleigen der verschillende Oost-Indische bevolkingen den bijbel voor onze Nederlandsche koloniën zoo algemeen mogelijk verkrijgbaar te maken.

— Het *Weekblad voor alle Standen* zegt thans met zekerheid te kunnen melden, dat het kanaal van 's Gravenhage naar Scheveningen verder zal doorgegraven worden.

— Uit het vroeger gemaakte zestal voor eene vacante Predikants plaats te Zwolle, zijn op het drietal gebragt de heeren: *Baumhauer*, *Brutel de la Rivière* en *van der Scheer*.

— Aan 's rijks veeartsenijschool te Utrecht zijn thans 52 stuks koeijen gestald, welke op last van het ministerie van Binnl. Zaken tot proefnemingen zijn bestemd. Men is met die proeven zoo verre gevorderd, dat de goede uitkomsten niet meer twijfelachtig zijn. Was dr. Willems, volgens zijn eigen gedrukt geschrift, in de kindschheid met zijne uitvinding, en vond hij door de toepassing er van menige beschadiging aan zijne runderen, even als elke wetenschap vordert ook deze latere verbetering. De Utrechtsche veeartsenij-leeraren enten in, bijna gelijk aan de koepok-inenting, niet meer door insnijdingen in den staart, maar door het gebruik van een lancet, hetwelk kleine onmerkbare openingen maakt en waarop de stof der long wordt aangebragt, of van voorwerpen die zijn afgemaakt, of door de stof van ingeënte koeijen verkregen; daardoor lijdt het vee geenszins, ondergaat geen verlies van zuivel of vleesch, het geeft eene onbeduidende zwelling, waarna het in weinige dagen genezen is.

— Te Leeuwarden is in de afgeloopen week eene vrouw gestorven, die sedert het jaar 1827 door H.H. Armvoogden is bedeeld geworden en bij wie men een boekje van de spaarbank heeft gevonden (op eens anders naam) volgens hetwelk haar van die inrigting de somma van *f* 550 competeert.

— Van tijd tot tijd worden te Groningen berigten ontvangen uit Californie van personen, die voor eenige jaren uit dat gewest derwaarts zijn vertrokken. Zij luiden meestal zeer gunstig. Dezer dagen is hier een persoon terug gekomen, die in betrekkelijk korte jaren een zeer aanzienlijk vermogen heeft verworven. Dit een en ander doet de zucht om naar 't Goudland te trekken bij velen herleven en zij zouden ongetwijfeld daarheen gaan, zoo 't hun niet aan het noodige reisgeld ontbrak.

— Het prov. geregtshof van Overijssel heeft dezer dagen uitspraak gedaan in de gepasseerde week voor hetzelve behandelde de zaak van het openbaar ministerie tegen A. G. Mulder, L. Arnold, G. Rummel en W. Groenewoud, bedelaars-kolonisten in de Ommerschans, beschuldigd de eerste van poging tot moord op den persoon van J. Hartman, brigadier der veldwachters, voorts van manslag van den kolonist G. Kohender, de drie overigen van medepligtigheid aan de voorschreven misdaad van poging tot moord. Het Hof heeft den eersten besch., overeenkomstig art. 304 van het wetb. van strafregt veroordeeld tot de straffe des doods door ophangen. Ten aanzien der drie overige beschuldigden: Arnold, Rummel en Groenewoud, besliste het hof, dat hunne medepligtigheid aan den aanslag van Mulder op J. Hartman niet wettig was bewezen, weshalve zij van de hun ten laste gelegde misdaad werden vrijgesproken. Mulder is van dit arrest in cassatie gekomen.

's Gravenhage, 20 Oct. Gisteren is het standbeeld van wijlen Z. M. Koning Willem II, in deze residentie aangebragt.

23 Oct. De plegtige onthulling van het standbeeld van wijlen Z. M. Koning Willem II zal op den 17 November, den verjaardag der omwenteling in 1813, plaats hebben. Het beeld stelt voor den Koning blootshoofds, los in een afhangenden mantel gehuld, sprekende de hand naar zijn volk uitstrekkende. De vier allegorische beelden die het omgeven, zijn vooral ware kunststukken te noemen.

Amsterdam, 20 Oct. De giften, bij de cholera-commissie ingekomen, bedroegen tot gisteren circa ƒ 14,500.

— De raad onzer stad heeft in de bijeenkomst van den 19den October eene commissie benoemd, belast met het opstellen van een adres aan den Koning, strekkende om eene spoedige verbetering van de geneeskundige wetgeving te verkrijgen.

— Naar men verneemt, is in de laatst gehoudene algemeene vergadering der Nederlandsche maatschappij ter bevordering van Nijverheid te Haarlem besloten, om zich intijds bezig te houden met de bevordering der belangen van de Nederlandsche industriëlen, op de groote tentoonstelling te Parijs in 1854. Daartoe is in de eerste plaats de goedkeuring en medewerking van het gouvernement ingeroepen. In de tweede plaats is er eene hoofd-commissie voor Nederland benoemd, bestaande uit drie leden.

21 Oct. Heden morgen is alhier de voor de mindere geëmployeerden en werklieden aan 's rijks werf zoo heugelijke tijding ontvangen, dat het Z. M. den Koning goedgunstig heeft behaagd, hun, uit aanmerking van de duurte der levensmiddelen, gedurende de aanstaande vier wintermaanden het behoud van het zomerloon toe te kennen, en werd de mededeeling daarvan met vreugdeblijken, onder het driewerf herhaald geroep van *Leve de Koning!* beantwoord.

24 Oct. Tot den 20sten October zijn te Schiedam, volgens gedane aangifte, in het geheel door de cholera aangetast 201 personen. Van dezen zijn overleden 144 personen; 48 zijn hersteld, zoodat laastelijk nog 9 personen aldaar in behandeling waren.

— Te Gouda zijn van 18 tot 21 dezer, door de cholera aangetast 3 personen; overleden 4; hersteld 2; in behandeling gebleven 20.

— Wij vernemen, dat op den 14 Oct. ll., alhier eene vergadering is gehouden van afgevaardigden uit de besturen der afdeelingen van het patronaat tot de stichting te Montfoort, uit onderscheidene oorden des vaderlands, met het doel eene protestantsche maatschappij te vormen ter verzorging en opleiding van verlaten en hulpbehoevende kinderen van beiderlei kunne. In die vergadering zijn bereids de statuten voor de maatschappij geconstateerd, en is besloten eene inschrijving tot eene geldleening te openen, zooals bij die statuten is bepaald.

— Te Schiedam zijn van 11—14 Oct. door de cholera aangetast 9, overl. 7, hersteld 3; van 14—17 Oct. aangetast 1, overleden 1, hersteld 2. In behandeling bleven 14.

— Te Delft zijn sedert het ontstaan der cholera tot 17 Oct. aangetast 164 personen, waarvan 42 hersteld, 92 overleden en 30 in behandeling gebleven zijn.

22 Oct. Op het eiland Goedereede en Overflakkee: in de gemeenten Stad aan 't Haringvliet, Oude Tonge, Langstraat, Middelharnis en Dirksland, zijn enkele cholera-gevallen voorgekomen; doch sedert 8 dagen verneemt men niets meer van die ziekte op dat eiland.

Rotterdam, 20 Oct. Naar wij vernemen, heeft er heden avond in eene der zalen van de societeit Harmonie eene vergadering plaats gehad van ongeveer 140 werkbazen uit verschillende vakken, om over de belangen van het ambachtsvolk te raadplegen, bij de tegenwoordige duurte van levensmiddelen. Aan die vergadering is voorgesteld door den voorzitter eener commissie, vroeger tot dat doel geconstitueerd: ten eerste, dat het loon gedurende den winter, van November tot Maart, zal blijven het middelloon, en er geen tweede korting van het daggeld met November zal toegepast worden; en ten tweede, dat er voor het vervolg eene betere regeling in den werktijd zoowel als in het loon zal plaats hebben. Beide deze voorstellen werden aangenomen, waarna tevens door den voorzitter mededeeling is gedaan, dat het voorgestelde de goedkeuring van heeren burgemeester en wethouders heeft mogen wegdragen.

— Gisteren morgen heeft de heer J. A. M. Bekking den eersten geleiddraad doen spannen voor de electro-magnetische klokken, voor de proefneming waarmede in de zitting van den gemeenteraad van den 28sten Julij ll. magtiging is verleend. Deze electro-magnetische klokken worden in de gaslantaarns geplaatst en bestaan in een mat glas, voorzien van een' uur- en minuutwijzer, welke minuutwijzer door een electromagneet van minuut tot minuut in beweging wordt gebragt. De galvanische stroom, die deze electro-magneet bekrachtigt, wordt door de normale klok, die zich ten huize van den heer Bekking bevindt, de eene minuut afgebroken en de andere minuut gesloten: indien dus de normale klok juist loopt, moeten alle wijzers, welke door de geleiddraden aan dezelve verbonden zijn, juist denzelfden tijd aanwijzen.

24 Oct. Te Raamsdonk, waar de cholera nimmer geheerscht had, heeft zij een panischen schrik veroorzaakt, zoodanig, dat er niemand kon gevonden worden om eene aan die ziekte overledene vrouw te kisten, waartoe men eindelijk is geraakt tegen betaling van ƒ 7. Van de 20 aangetasten zijn 11 overleden. Door de provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt is het lid dr. Ingenhousz, van Breda, derwaarts gezonden.

Zierikzee, 20 Oct. Ook alhier ligt voor de burger- arbeidende- en ambachtsklasse een adres aan Z. M. den Koning ter teekening, waarbij verzocht wordt den uitvoer der eerste levensbehoeften tijdelijk te beletten, den vrijen invoer te begunstigen en gemelde behoeften van alle accijnsen vrij te stellen.

Goes, 20 Oct. Men verneemt, dat bij arrest van het Provinciaal Geregtshof, van den 16 Oct. jl., tegen den heer A. A. Mooyaart, kantonregter-plaatsvervanger en Burgemeester te Colijnsplaat, *wegens misbruik van vertrouwen*, regtsingang is verleend *bij bevel van gevangenneming.*

Nieuwe Diep, 20 Oct. Men heeft thans de zekerheid bekomen dat de cholera zich ook hier heeft geopenbaard. Van een huisgezin, in een ballastschuit verblijf houdende, zijn vier personen aangetast, waarvan drie overleden. Gelukkig bepaalt de ziekte zich tot nu toe bij deze gevallen.

22 Oct. Heden is alhier in eene particuliere woning gearresteerd de voormalige ontvanger der belastingen van Meden en Muntendam, die in het afgeloopen jaar zich op de vlugt had begeven met achterlating van een belangrijk deficit in zijne kas.

Kampen, 22 Oct. Naar men verneemt, heeft de stedelijke raad besloten tot eene verbetering en aanzienlijke verlenging van het Keteldiep, waartoe van stadswege ƒ 2?0,000 vereischt wordt, terwijl het ontbrekende, zoo men zegt, door het rijk zal worden verstrekt.

Leeuwarden, 20 Oct. Wederom zijn 33 runderen afgemaakt, door longziekte aangetast. Totaal 8699 runderen.

Groningen, 24 Oct. Zaturdag den 22sten dezer, des avonds ruim tien uur, ontstond er brand in de behuizing van den landgebruiker Dries Roelfs Heideman te Westerlee, gemeente *Scheemda*, waardoor niet alleen die behuizing geheel is afgebrand, maar ook nog de daarin aanwezige oogst met vier melkkoebeesten, twee kalveren, drie varkens, al de boerengereedschappen en het grootste gedeelte van den verderen inboedel eene prooi der vlammen is geworden; slechts eenige mobilia zijn door de bewoners, die zich reeds te bed bevonden, in der haast uit het brandende gebouw gered. Het gebouw was tegen brandschade verwaarborgd; de overige goederen echter niet. De oorzaak van dezen brand is niet bekend. (*Gron. Ct.*)

— Men schrijft van *Stads-Kanaal*, dat autorisatie verleend is tot de oprigting eener bijzondere school voor de Christelijke Afgescheidene gemeente aldaar, onder voorwaarde echter, dat die gemeente den onderwijzer moet onderhouden; en evenwel de schoolgelden voor hunne schoolpligtige kinderen aan het gemeentebestuur betalen, ten nutte van de andere onderwijzers aldaar. (*Id.*)

— Den 20 dezer werd bij dij den heer Armstrong, te Sommelsdijk, een kalf geworpen met vijf pooten, een op den rug tusschen de schouderbladen. Deze poot heeft de lengte en gedaante der beide voorpooten. Het stierkalf is overigens welgeschapen en goed gezond. Het behoeft geene vermelding, dat dit dier de algemeene nieuswgierigheid wekt.

Zwolle, 22 Oct. Met algemeen genoegen is het hier vernomen, dat voor de verbetering van den handelsweg langs de rivier het Zwarte Water, van wege de hooge regering, eene bijdrage is toegezegd van ƒ 50,000. De raad der stad Zwolle, zoo als wij vroeger reeds meldden, heeft dezelfde som toegestaan; nu ontbreekt er nog ƒ 52,400 om het benoodigd kapitaal voor de verbetering van gemelde rivier op kleine schaal bijeen te hebben. Naar men verneemt zal er subsidie van de provincie worden gevraagd.

Beverwijk, 22 Oct. De aardappelen-teelt mag men hier, en op verscheidene plaatsen in den omtrek, als wel geslaagd beschouwen. De ziekte heeft betrekkelijk zeer weinig schade aangerigt, en wel het allerminst op de duingronden. Duizende mudden worden van hier naar Amsterdam vervoerd, waar vooral de schoone duin-aardappelen welke dit jaar van eene uitmuntende kwaliteit is, tegen hooge prijzen, 4 à 5 á 6 gulden per mud verkocht wordt; voor middel- of tweede soort betaalt men van ƒ 2 tot ƒ 2,50; terwijl voor derde soort (kriel) van ƒ 1.25 tot ƒ 1.75 besteed wordt.

Delft, 13 Oct. Omtrent een ongeval van heden avond op den Holl. ijzeren spoorweg, kan ik u het volgende mededeelen. De trein van 4 ure 30 m., uit Amsterdam gesleept door de locomotief de Komeet, alhier omstreeks 7 ure aankomende, was die locomotief reeds de ijzeren draaibrug bij hat station alhier gepasseerd, toen de tender en de goeren-wagen op de brug derailleerden, vermoedelijk door dat ze niet goed gesloten was. De goederen-wagens zijn tusschen de rails, op den brug tegen elkander gevallen, overigens is er geen onheil gebeurd. Spoedig werd van Rotterdam een extra trein ontboden, waarmede de reizigers hun togt verder voortzetten en kwam van 's Hage een hulp locomotief, met de heeren ingenieurs Conrad, Oudshoorn en anderen; door welke locomotief (de Arend) de Komeet en tender weder in het spoor werden gesleept; hebbende ten 9 ure de laatste trein uit Rotterdam, over het alhier liggende tweede spoor, de reis naar Amsterdam kunnen vervolgen, zoodat er door het ongeval slechts een oponthoud van een half uur heeft plaats gehad, dank zij der activiteit en de goede directie van gezegde heeren ingenieurs en van den stationschef alhier. De laatste trein van Amsterdam naar Rotterdam is alhier ten behoorlijken tijde gepasseerd.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Vely-pacha, de Turksche gezant, heeft dezer dagen bij eene audientie, die de Keizer hem te Compiègne verleende, aan dezen namens den Sultan het verzoek gedaan, een devisie-generaal, twee brigade-generaals en eenige kolonels aan te wijzen, om in het Turksche leger bevel te voeren. Het antwoord van Napoleon is nog niet bekend; men wil echter dat generaal Canrobert en prins Napoleon naar Turkije zullen vertrekken.

Parijs, 19 Oct. De arrestatiën nemen geen einde, zoowel te Parijs als in de departementen. Alleen in de hoofdstad begroot men het getal der in hechtenis genomen personen op 600. De huiszoekingen zijn mede zeer talrijk en treffen niet blootelijk de lieden die bekend staan tot de democratische partij te behooren. Zoo is b. v. op de heeren Bocher, beheerder der goederen van het huis Orleans, Regnier, oud leermeester van den graaf van Parijs, benevens eenige andere Orleanisten, die maatregel toegepast.

22 Oct. Op raad van Engeland heeft de Fransche regering het verzoek van de Porte om Fransche officieren, ten einde een bevel in de Turksche armee op zich te nemen, van de hand gewezen.

— Kardinaal Wiseman is eergisteren plotseling naar Rome vertrokken.

DUITSCHLAND.

Weenen, 18 Oct. De Oostenrijksche gezant te Bern, graaf Karnicky, zal geruimen tijd te Weenen vertoeven.

Berlijn, 23 Oct. Van 21 tot 22 dezer is alhier één cholera-geval aangegeven. Totaal: 1320 zieken, waarvan 336 hersteld, 861 overleden, en 123 in behandeling.

ENGELAND.

Londen, 19 Oct. De invoeren van vee in Engeland zijn onlangs buitengewoon groot geweest. Gedurende eene week zijn er 20,000 schapen, 5000 stuks hoornvee, benevens zoo vele kalveren en zwijnen ingevoerd, dat het gezamentlijke getal 29,000 stuks beloopt. Zulk een invoer was ongekend. De voornaamste invoer is van Nederland, met groote bijdragen van Denemarken en de Hanzeesteden.

22 Oct. De *Washington-intelligence* van 7 October berigt, dat de Oostenrijksche regering officiëel hare toestemming heeft gegeven tot de invrijheidsstelling van Kosztka, op voorwaarde dat hij regtstreeks naar Amerika zou terugkeeren,

— De bladen vermelden weder eene verschrikkelijke schipbreuk in het kanaal. Het Londensche schip *Dalhousie*, van 756 tonnen, vertrok donderdag uit Plymouth om naar Sidney te zeilen, en gisteren was in de city de treurige mare bekend, dat het bij Beachij-Head. des avonds, na een kamp van 12 uren tegen een vreesselijken zuidwesten storm, met man en muis vergaan was. Ten minste is van de 60 personen, die aan boord waren, tot nu toe slechts 1 matroos levend aan land gekomen.

— De Koning van Belgie, benevens zijne familie, is behouden in Engeland aangekomen.

RUSLAND.

Te Weenen wil men in diplomaticke kringen weten, dat Rusland in ieder geval dit jaar over den Donau zal trekken en de Turksche Donau-vestingen bestormen, doch zich hiertoe bepalen, met uitstel der verdere krijgsverrigtingen tot na het wintersaizoen.

— De bevolking van den Russischen Staat wordt begroot op 65,300,000 zielen, verdeeld als volgt: 49 millioen, behoorende tot de Orthodox Grieksche kerk, 7,300,000 tot de Roomsch-Katholijke, 3,500,000 tot de Protestantsche, 2,400,000 zijn Mahomedanen, 1,500,000 Israëlieten, 100,000 Armeniers en Gregorianen, 600,000 Heidenen.

— Vorst Paskewitsch zal zich niet, zoo als men heeft gezegd, naar de Donau-vorstendommen begeven, maar de Russische troepen in Bessarabie en in den Kaukasus inspecteren.

Petersburg, 12 Oct. Volgens de jongste Keizerlijke bevelen met betrekking tot het leger, zal Rusland eene magt van 300,000 man aan den Donau, en eene van 200,000 man op de Aziatische grenzen bijeen hebben.

ITALIE.

Rome, 12 Oct. Gisteren hebben hier ongeregeldheden plaats gehad ter zake van de duurte der granen; de hulp der Fransche troepen was noodig tot herstel der openbare orde. Heden is de opschudding in eene andere wijk der stad herhaald; de oproermakers zijn echter zonder bijstand der openbare magt tot rust gebragt.

TURKIJE.

Den 10 October waren de Fransche en Engelsche vlo[ot] nog niet door de Dardanellen gezeild; men kan het er[…] ter voor houden dat dit op dezen oogenblik reeds zal […] bragt zijn. Vroeger werd berigt dat de Engelsche ge[…] aan den Sultan de toezegging heeft gedaan, aan diens […] langen, om de vloten voor Konstantinapel te doen ver[…] nen gevolg te geven; de berigten die van 10 dezer uit […] stantinopel over Weenen zijn ontvangen, gewagen hi[…] niet en zeggen veeleer dat de vertegenwoordigers van Fr[…] rijk en Engeland hebben geoordeeld aan het verlangen […] Porte niet te moeten voldoen, en voortgingen met een […] delievend doel te onderhandelen.

— Bij voortduring wil men dat de onzijdigheid van Oo[…] rijk ondergeschikt is aan de onthouding van deelneming […] Engeland en Frankrijk in een offensieven oorlog der […] men voegt er bij dat de Russische gezant te Parijs […] heeft zijnen reispas te vragen bij de eerste daad van […] interventie door Frankrijk.

— Het *Fremdenbalt*, te Weenen uitkomende, berig[…] Bucharest te hebben vernomen, dat bij besluit der Por[…] hospodars van Moldavië en Wallachije zijn afgezet.

— De verbonden mogendheden schijnen bij de Tur[…] regering zeer aan te dringen, dat zij den haar aangeb[…] bijstand der uitgewekenen niet zal aannemen. Op de[…] wege door den heer von Bruck bij Reschid-pacha gedan[…] toogen, moet de Turksche minister van buitenlandsche […] het volgende hebben geantwoord: „Indien de West[…] mogendheden ons ondersteunen, willen wij ons gaarne […] binden de aanbiedingen der uitgewekenen van de hand […] wijzen, maar verlaat men ons, worden wij aan onze ei[…] krachten overgelaten, dan kan men het ons niet eu[…] den, dat wij tegen onze vijanden steun en bijstand zoekt […] overal waar wij die kunnen vinden."

— Naar men verneemt, heeft de Oostenrijksche regering […] al hare gezanten eene cirkulaire gerigt, waarin zij verkl[…] dat zij in de Oostersche kwestie zich niet verbonden he[…] eene of andere rigting te volgen, en in weêrwil van […] uitbarsten der vijandelijkheden geene gelegenheid zal […] zuimen, welke tot eene minnelijke schikking zou kun[…] leiden.

— Een brief uit Konstantinopel van 6 dezer, aan h[…] *Journal des Débats* gerigt, bevestigt het gerucht, dat […] Russische vloot van Sebastopol te Pothi, een punt aan de […] Zwarte zee nabij de Turksche grenzen, een Russisch korp[…] van 10 à 12,000 man heeft ontscheept.

— Brieven uit Orsowa melden, dat den 15den dezer […] Widdin eene groote menigte pontons en ander materi[…] tot het leggen van bruggen benoodigd, bijeengebragt, […] brug tusschen Widdin en het kleine eiland in den Do[…] geheel gereed en dit eiland versterkt en van eene vrij […] zienlijke militaire magt bezet geworden is. Men was da[…] te Widdin algemeen van gevoelen, dat de overgang over […] Donau op dit punt zal beginnen. Overigens wordt nog […] zegd, dat de Turken voornemens zijn den overtogt nog […] 12 verschillende punten te beproeven, ten einde zoo doen […] de Russische troepen te verdeelen.

— Dagelijks wordt het meer blijkbaar dat Engeland, […] op het voorbeeld van dien staat ook Frankrijk, vast beslot[…] hebben zich niet dan in het uiterste te mengen in den oorlo[…] bijaldien die mogt ontstaan.

— Op 25 Oct. is de termijn verstreken, dien de Porte vo[…] de ontruiming der vorstendomen heeft gesteld. Die dag is d[…] aanvang van een nieuw tijdperk in de Oostersche kwestie.

DRENTHE.

Assen, 26 Oct. Van de Dedemsvaart verneemt m[…] meer geruststellende berigten ten aanzien der cholera. […] hebben zich drie gevallen in hetzelfde huisgezin voorgedaan, doch er zijn geene nieuwe gevallen bij gekomen.

— Bij de commissie ter bevordering der Godsdienstige e[n] zedelijke belangen der Transvaalsche Emigranten in Zuid-Afri[ka] zijn, blijkens aankondiging in de Haarlemsche courant, o[n]der anderen, ontvangen van den heer *Hiddingh* te Assen ƒ 50-„, benevens eene partij boeken. Die godsdienstige en zedelijke belangen moeten steeds voor iederen Nederlander belangrijk blijven.

— Wij vernemen nader, dat op de jaarmarkt, den 21 de[…] zer te Vries gehouden, waren aangebragt 445 runderen, 18[…] schapen en 467 varkens. Het rundvee was willig; schapen en varkens waren zeer gewild; de melkbeesten golden v[an] ƒ30-„ tot ƒ80-„, vaarsen van ƒ20-„ tot ƒ45-„, oude varkens van ƒ20-„ tot ƒ30-„, jonge van ƒ5-„ tot ƒ12-„ en schapen v[an] ƒ 2-„ tot ƒ 6-„.

— Jl. maandag heeft de Officier van Justitie bij de Arro[ndissements]-Regtbank, in de zaak van het Aduarder Zijlvest tegen de ge[…] meente Peize, geconcludeerd tot afwijzing der vordering, [op] grond, dat het niet was bewezen, dat de gemeente Peize a[an] het Zijlvest zijlschot verschuldigd is.

— Naar men verneemt, heeft de kerkenraad van Gr[…] lo en Schoonlo, nu de bouw der kerk het einde nadert, van den tijdelijken minister voor de Hervormde Eeredienst verzocht, om handopening tot eene beroeping te bekomen.

— Vrijdag ll. werd te Groningen de najaarsvergadering voor 1853 gehouden van de Algemeene Vereeniging tegen h[et] pauperisme bij de arbeidende klasse van den minder gegoeden stand, onder voorzitting van den heer *C. Blaupot ten Ca[te]*. Meer dan vijftig personen woonden deze bijeenkomst bij, [en] werd o. a. bepaald, dat er tegen Mei 1855 prijzen en premiën zullen worden uitgeloofd, om de konijnenfokkerij, ten b[…] hoeve en voordeele van de mindere standen, hier te lande te bevorderen. Ook werd er besloten om in Junij 1854 [te] Groningen een congres voor het Armwezen te doen pla[ats] hebben, waarvan het tot stand brengen aan het bestuur […] overgelaten.

— Men weet, aan welke moeijelijkheden de daarstelling van spoorwegen in de Noordelijke Provinciën des Rijks onder[…] hevig is; reeds tweemalen is daartoe concessie, hoewel […] tweedemaal slechts voorwaardelijk, verleend, en ook telkens is deze concessie weder vervallen; er is nog een verzoek tot het leggen dier spoorwegen bij het Ministerie van Binn. Zaken aan[…] hangig, maar zoowel hetgeen ten aanzien der reeds eenmaal verleende concessiën is geschied als de mogelijkheid, dat er een algemeene oorlog ontstaat, doen de twijfel geboren worden, of, althans vooreerst deze spoorwegen wel zullen worden daargesteld. Het is in deze omstandigheden niet zonder […] lang de aandacht te vestigen op een spoorweg, die niet ver […] de Oostelijke grenzen van ons Rijk wordt gelegd, wij bedoelen den Hannoverschen spoorweg, die waarschijnlijk in verbinding zal komen met den Pruissischen- en den Rhijnspoorweg. Volgens hetgeen ons is medegedeeld, zal men uit Roswinkel dezen spoorweg in vijf uren gaans en drie uren rijdens kunnen bereiken, en zal men dan per spoorgelegenheid Duitschland, Frankrijk en België, ja zelfs ons Vaderland kunnen bereizen. Wanneer deze spoorweg geheel gereed is, zal men, om van Winschoten naar Amsterdam te komen, waarschijnlijk het spoedigste en gemakkelijkste kunnen reizen, wanneer men zich naar Leer begeeft, en van daar over Osnabruck, Munster, Oberhausen, Arnhem en Utrecht naar Amsterdam reist. Er wordt met kracht aan dezen spoorweg gearbeid, zoo zelfs, dat lieden uit Roswinkel over de grenzen gaan, om daar de landlieden in het gewone werk behulpzaam te wezen, daar alle arbeiders aan den spoorweg bezig zijn. (*Prov. Gron. Ct.*)

— Men verzoekt ons het volgende uit de *Prov. Gron. Ct.* over te nemen: Gisteren in de voormiddagdienst gaf ds. L. *S. P. Meijboom*, beroepen predikant te Amsterdam, aan de gemeente te kennen, dat hij na ernstig beraad en onder biddend opzien tot God tot het besluit was gekomen, de op hem

uitgebragte beroeping te aanvaarden en dat hij het berigt daarvan den vorigen avond naar de hoofdstad had afgezonden, bij welk berigt hij uitdrukkelijk had te kennen gegeven, dat hij, om dit beroep te aanvaarden, meer gevraagd had wat pligt, dan wat de keuze zijns harten zou zijn; tevens verzoekende, dat het zoo immer mogelijk zoo mogt geschikt worden, dat hij nog tot Paschen hier te Groningen zou kunnen blijven.

Z.WelEerw. voegde daarbij, dat hij zich gedrongen gevoelde, en het hem behoefte was, aan de gemeente kortelijk de redenen mede te deelen, die hem tot het nemen van dat besluit hadden geleid, te meer, daar hij bij zijne intrede hier ter stede onder anderen had te kennen gegeven, dat het steeds zijn vurigst verlangen was geweest, in deze gemeente als leeraar werkzaam te worden, zoodat hij thans met zich zelven in strijd kon schijnen; terwijl hij bovendien nog talrijke blijken had ontvangen, dat de gemeente gewenscht had, zijn besluit anders te zien uitvallen. Tot het besluit om de roeping naar de hoofdstad te volgen, was hij o. a. geleid door de bedenking, dat wat van die hoofdstad uitging, zich plag te verbreiden over het gansche land; doch dat alleen zou niet genoeg geweest zijn, want datzelfde was ook waar van Groningen. Maar hoofdzakelijk was hij geleid door den strijd, die er thans werd gevoerd tegen denkbeelden, waarvan ook hij een der woordvoerders was. Ook maar niets bij te dragen, om in dien strijd tot eene verzoening te leiden, was voorzeker eene schoone taak, maar daartoe scheen het hem noodig, dat men dien strijd niet alleen in geschrift voerde, maar dat men ook elkander persoonlijk leerde kennen en bij alle verschil van inzigt liefhebben en achten. Daar kwam echter nog bij, dat in den laatsten tijd zijne beroeping naar Amsterdam openlijk in geschriften was beoordeeld, zoodat thans de geheele natie daarop het oog had gevestigd, en wees hij nu de roeping van de hand, dan zou het schijnen, dat de vrees hem daartoe had geleid; en de weigering kon daaraan toegeschreven, ligt in andere gemeenten, bij voorkomende gelegenheden, aan sommigen aanleiding geven, om de gemeenten in beweging te brengen, ten einde de wettige kerkelijke collegiën in hunne wettige handelingen te bemoeijelijken, waartoe hij meende geenszins te mogen medewerken. Z.Wel.Eerw. gaf overigens o. a. nog te kennen, dat hij met leedwezen heenging, vooral na wat hij gedurende zijn verblijf in deze gemeente in haar midden had ondervonden. Daarop sprak hij tot haar naar aanleiding van de woorden van den apostel Paulus aan de Romeinen: *En wij weten, dat dengene, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar zijn voornemen geroepen zijn.* (Rom. 8: 28); daarbij in de eerste plaats aantoonende, dat wat de apostel hier aan de Romeinen schreef, niet anders kon zijn, en vervolgens deze waarheid toonende in voorbeelden uit de geschiedenis en de ervaring, waarna hij met een enkel woord tot opwekking besloot. — De gemeente was buitengewoon talrijk opgekomen en algemeen ontwaarde men haar diep leedwezen over het haar aangekondigde vertrek van den man, die bij groote kennis en zeldzame gaven, gepaard met rustelooze werkzaamheid en voorbeeldigen ijver, gedurende zijn kortstondig verblijf alhier in zoo menigerlei opzigt nuttig is werkzaam geweest. Heeft de wensch, waarmede wij de beroeping van dr. *Meijboom* naar Amsterdam aankondigden, niet mogen vervuld worden, thans zou het de gemeente van Groningen voorzeker dubbel aangenaam zijn, indien het uitstel tot Paschen hem overeenkomstig het daartoe geuit verlangen mogt worden toegestaan.

— Aan de *Prov. Gr. Ct.* wordt uit Loppersum berigt, dat een appelboom van *J. E. Bos* aldaar in het geheel 19 mud 75 kop appels heeft opgeleverd.

— In andere dagbladen is eene raming medegedeeld van hetgeen in andere plaatsen een arbeiders-huisgezin, uit 5 menschen bestaande, per week zoude noodig hebben; wij willen zulks voor een arbeiders-gezin te Assen doen, en kiezen daartoe een gezin, dat niets voor zich verbouwd heeft; wij moeten hier echter bijvoegen, dat verre de meeste arbeiders-gezinnen in Drenthe geheel of gedeeltelijk hun eigen voorraad verbouwen.

Een gezin dan, als door ons bedoeld, heeft noodig:

	per week.
Voor huishuur	f ″-74
″ kleeding en ligging	- ″-50
″ schoolgeld	- ″-05
″ ½ pd. zeep	- ″-10
″ 12 Ned. pd. brood	- 1-30
″ 1 pd. boter	- ″-40
″ aardappelen 14 spint	- 1-80
″ paardeboonen 3 kop	- ″-21
″ middelmeel 3 pd.	- ″-15
″ ¼ pd. koffij en ½ pd. cichorei	- ″-15
″ 3½ kan melk	- ″-16
″ turf	- ″-35
″ hout	- ″-07
″ olie	- ″-21
″ zout	- ″-07
″ scheerloon en tabak	- ″-10
″ belasting	- ″-02
″ bezems, boenders, potten, pannen, etc.	- ″-01
	f 6-39

Wij durven zeggen, dat de benoodigdheden en de prijzen niet te hoog berekend zijn. In andere plaatsen zal in een en ander wel eenig verschil bestaan. — Het dagloon van een arbeider, die alle dagen werk heeft, bedraagt te Assen per week, in den zomer f 3,60, in de herfst f 3,- en in den winter f 2,40. Wij onthouden ons van gevolgtrekkingen.

— De heer A. E. D. Inkel heeft voor het beroep als genees-, heel- en verloskundige naar Gramsbergen bedankt.

— Tusschen Meppel en Zwartsluis wordt eene ontzettende menigte wilde ganzen opgemerkt; sommigen willen hieruit een vroegen winter voorspellen.

— De garnalen-vangst is dit jaar bij uitstek gunstig geweest; de aanvoer te Meppel was dan ook bijzonder groot; somtijds zijn er op één dag drie wagens vol aan den afslag verkocht.

— In den avond van 21 dezer is door zijn schoonzoon in eene sloot bij de madijk te Peize verdronken gevonden *R. J. Dekker*, dekker van beroep. Sterke drank, waaraan de overledene zeer verslaafd schijnt te zijn geweest, heeft het noodlottig uiteinde van dezen man veroorzaakt. Hij was dien dag met zijn zoon uit dekken geweest, en beide hadden zich in eene herberg bedronken, waar de zoon is blijven liggen, doch welke de vader verlaten had, om op korten afstand van daar zijn leven in eene sloot te eindigen.

* **Schoonebeek, 22 Oct.** Als een staaltje van verregaande brutaliteit kan van hier berigt worden, dat bij den landbouwer *H. S.* ruim een twintigtal bijenkorven van onder zijn uitgesneden; de dieven hebben eerst getracht de kappen der korven af te snijden, doch zijn hierin niet geslaagd, doordien de bewoners der korven, zoo het zich heeft laten aanzien, met deze operatie niet wel in hun schik waren.

* **Appelscha, 22 Oct.** In deze week zijn aan *H. Reinders en c.s.* alhier ongeveer 10 mud. boekweit, liggende op het veld, ontvreemd. Het dorschkleed heeft men nog daarenboven aan stukken gesneden en het beste gedeelte medegenomen. Men heeft tot nog toe de daders niet kunnen ontdekken.

* **Coevorden, 23 Oct.** De aardappeloogst valt hier, als ook in het naburige graafschap Bentheim, slecht uit. Eenige boeren, die voorleden jaar veel verkoopen konden, hebben zelfs niet genoeg voor zich zelve. Arbeidslieden alhier, die in den regel zooveel van dit product verbouwden, als zij het gansche jaar noodig hadden, en zoo nu en dan nog iets konden verkoopen, rooden met hun vieren of vijven soms een schepel per dag. Daarenboven moeten deze meest allen het land huren; zij zien dan ook den aanstaanden winter met angst te gemoet. Naar wij vernemen, zijn Burgemeester en Wethouders alhier ook reeds op middelen bedacht, om ernstige behoefte te keeren. Ook de bijen leverden in deze omstreken weinig op; honig en was worden hier ter markt, naar raming, minder dan de helft van het voorgaande jaar aangevoerd. Wij zullen later het different opgeven.

* **De Wijk, 22 Oct.** Gisteren avond had alhier eene vergadering plaats, ten doel hebbende, om te dezer plaats een departement *tot Nut van 't Algemeen* op te rigten; tot dat einde werd door den heer *H. J. Dawson*, Rijks-Ontvanger alhier, eene gepaste toespraak en opwekkingsrede gehouden, waarin ZEd. den oorsprong en voortgang dezer Maatschappij op eene sierlijke wijze voorstelde, waarvan het gevolg was, dat allen, die tegenwoordig waren, het lidmaatschap hebben aangenomen, zoodat alhier een departement dier maatschappij is opgerigt; de heer *Dawson* is tot President, de heer *G. J. van Helbergen*, Predikant der kerkelijke gemeente Uhorst en de Wijk, tot vice-President, de heer *H. E. Lubbers*, Schoolonderwijzer alhier, tot Secretaris, en de heer *J. J. Snoeken*, lid van den Raad dezer gemeente, tot Penningmeester benoemd. — Wijders is in deze vergadering, door eenige ingezetenen dezer gemeente, een ontwerp-adres aan de Provinciale Staten van dit gewest voorgelezen en ter teekening aangeboden, waarin op eene duidelijke wijze aan H. E. G. A. de nuttigheid wordt betoogd van het aanleggen van een straat- of kunstweg van Meppel over de Wijk en Zuidwolde naar Hoogeveen enz., zoo ter bekoming eener verbeterde communicatie als ter bevordering van maatschappelijke welvaart, en er op aangedrongen wordt, om eene ruime subsidie te verleenen; daarbij tevens doende opmerken, dat, wanneer dit project doorgaat, aan de arbeidende klasse der betrokkene gemeenten arbeid kan worden verschaft, welke thans door de duurte der voedingsmiddelen eene eerste behoefte is, bij het naderen van het wintersaizoen.

* **Emmen, 23 Oct.** Heden nam onze leeraar *T. Adriani Hoen*, naar Woltersum beroepen, van deze gemeente afscheid. De talrijk opgekomene gemeenteleden bewezen door hunne aandoening, hoezeer het vertrek werd gevoeld en betreurd van den man, die de algemeene achting en liefde in zoo hooge mate had verworven: het afscheid viel ook den leeraar zwaar. Gelukkig echter de gemeente, die den leeraar ontvangt, wiens vertrek de vroegere zóó gevoelt.

* **Nijeveen, 24 Oct.** Wederom is de longziekte op een stal uitgebroken, en wel op die van *A. Koning* alhier; eene koe is daardoor, hoewel in ligten graad, aangetast.

* **Hoogeveen, 25 Oct.** Naar men verneemt, is eergisteren aan de leden der Christelijke Afgescheidene gemeente alhier in de godsdienstoefening door haren jongsten leeraar Ds. *J. Bavinck* medegedeeld, dat ZWEw. weder eene beroeping uit Ulsen, Graafschap Bentheim, Koningrijk Hannover, van waar hij tot deze gemeente in den loop dezes jaars is overgekomen, ontvangen had, en zich verpligt had gevoeld deze beroeping in beraad te nemen.

* Weder is eergister morgen alhier eene vrouw door de cholera aangetast en vervolgens op den avond van dien dag daaraan overleden, hebbende zij volgens geruchten, hare moeder, welke de beide kinderen van den uit Holland voor ruim acht dagen alhier aangekomen schipper heeft verzorgd, en bij welke zich mede verschijnselen van die ziekte hadden geopenbaard, den vorigen dag bezocht. Ook de laatstgenoemde vrouw is heden overleden; de twee kinderen zijn nog in behandeling.

* **Dedemsvaart, 23 Oct.** Wij hebben een noodlottig voorval mede te deelen, hetwelk de vorige week te H. heeft plaats gehad. Zeker iemand (een niet onvermogend man) hield zich daar bezig met het in huis dragen van turf voor den winter. Hij heeft echter het ongeluk, dat de zware mand hem van den schouder ontglipt en hij komt te vallen, zoodat hij niet lang daarna reeds een lijk was. De ongelukkige had den nek gebroken.

* Er zullen in dit gedeelte dezer provincie volgens de gemaakte projecten weldra onderscheidene nieuwe kunstwegen worden daargesteld, waarvoor de concessie reeds vroeger verkregen of aangevraagd is. Zoo zal er, gelijk men zich herinneren zal, een kunstweg worden gelegd van af de lichtmis tot in Heemze, vervolgens een mac-adam-weg van Hardenberg naar de Hanoversche grenzen. Van Ommen uit bestaat het plan van onderscheidene wegen, welke eenmaal daargesteld, deze streken in directe verbinding met Twenthe zullen brengen. Worden de verschillende projecten, gelijk men trouwens wel op goeden grond mag hopen, eens verwezenlijkt, dan zal de communicatie aanmerkelijk uitgebreid en het vooruitzigt op toenemenden bloei en meerdere welvaart ook van het Sallandsche gedeelte van dit gewest, schoon en overheerlijk zijn.

* **Stads-Kanaal, 20 Oct.** Hoe weinig door vele arbeiders in die streken het drukkende des tijds wordt gevoeld, bewees de avond van dezen dag. Met weemoed moest ieder weldenkende een blik werpen op het tooneel, dat hier plaats had. Een man, *H. P.* en eene vrouw *A. L.*, ieder om de 60 jaren oud, zag men hier in half beschonken toestand, voor de viool dansen. 't Schijnt toch, dat de jenever voor een oogenblik de spierkracht versterkt, want *H. P.* kan in nuchteren toestand maar zeer gebrekkig loopen. Verder aanschouwde men eene menigte, die eerst laat in den nacht en des anderendaags morgens, vol van die ziel en ligchaam verpestende drank, huiswaarts keerde. Helaas! wat zal de aanstaande dure winter u baren, u, die het brood, door den Hemel geschonken, voor zulk een verderfelijk vocht verruilt? Die ééne nacht van ruw vermaak zal u gewis verscheidene dagen aan den wreeden honger ten prooi geven, want de weldadige zal zijne anders zoo milde hand thans ligtelijk voor u gesloten houden.

RAADSVERGADERING.

Assen, 24 Oct. In de heden gehoudene vergadering waren alle leden tegenwoordig behalve de heer Brunings.

In behandeling werd genomen een door den opzigter bij 's Rijks waterstaat J. Wind opgemaakt plan of teekening van een kunstweg van Assen naar Beilen, met eene begrooting van kosten, hetzij de weg van verbrijzelde keijen hetzij van grind en keijen hetzij van klinkers worde aangelegd, alsmede een adres gezamenlijk met den Raad van Beilen aan de Staten in te dienen, ten einde eene subsidie van 40 pCt. te bekomen, over welk adres des middags van dien dag eene conferentie met eene commissie uit den Raad van Beilen had plaats gehad. Na eenige discussien en nadat er eenige wijzigingen waren aangebragt, is met 9 tegen 1 stem tot de vaststelling van het adres en de inzending van hetzelve aan de Staten besloten.

De beantwoording door Burgemeester en weth. van de bezwaren tegen de rekening en verantwoording over 1852 wordt met de bijbehoorende stukken ten inzage van de leden gelegd.

Het ontwerp-contract van aankoop van het huis der erven van wijlen Mr. *G. Kniphorst* wordt goedgekeurd.

MENGELWERK.

MIDDEN AFRIKA.

De *Colonization Herald* meldt, dat de wegen door Zuid-Afrika, bekend en afgelegd door de heeren Oswell en Levingston, de ondernemingszucht van eenige Engelsche kooplieden hebben opgewekt, die, de sporen van genoemde heeren volgende, het meer van N'gamy weder ontdekt hebben, aan welks bestaan zoo velen, en aan de tijding der eerste ontdekking twijfelden. Een gedeelte dier kooplieden heeft de oevers van dat meer nauwkeurig onderzocht en bevonden, na het in zijn geheel omgetrokken te hebben, dat het eene lengte heeft van 60 mijlen bij eene breedte van 14 mijlen. Zij zijn voorts tot de meer belangrijke wetenschap gekomen, dat dit meer, met zijne talrijke ondergeschikte stroomen, de noodige vereischten bezit voor een uitgestrekt netwerk van binnenlandsche scheepvaart.

De heer Campbell, een van de kooplieden, die aan bedoeld onderzoek deel nam, zegt, in een brief die het verhaal zijner lotgevallen behelst, dat de inboorlingen, die aan de boorden van het meer gevestigd zijn, van eene opmerkenswaardige verstandsontwikkeling blijken gaven. Zij deelden hem mede, dat een groot eind verder, in eene noordwestelijke rigting, een ander meer bestaat, hetwelk veel uitgestrekter is dan dat van N'gamy, alsmede een hooge bergketen, die zich op een grooten afstand in eene noordelijke en zuidelijke rigting uitstrekt. Ook verhaalden de inboorlingen van dertien groote rivieren, binnen een afstand van ongeveer 40 mijlen, ten noorden van de Zambeze.

Na het meer van N'gamy omgetrokken te zijn, bereikten de kooplieden de rivier Teouge, een breede in westelijke rigting vloeijende stroom, en dreven daar handel met Lebele, het opperhoofd van een magtigen Mohoka-stam, van wien zij veel hadden hooren spreken. Zij trokken vervolgens 150 mijlen verder op, bij elke schrede nieuw land ontdekkende, doch werden toen gestuit door zwermen vergiftige vliegen, wier aanvallen noodlottig werden voor de paarden en ossen; diensvolgens keerden zij, doch met de meesten spijt, naar het meer terug. Van dit punt werden hunne rijtuigen ongeveer 300 mijlen langs de rivier Zonga vervoerd, door middel van cano's.

De heer Campbell verhaalt; dat hij overal sporen van Portugesche kooplieden gevonden heeft. Uit een en ander schijnt het zelfs te blijken, dat het geheele district, thans eerst voor de wetenschap ontdekt, reeds lang bevorens bekend was aan de slavenhandelaars. Sprekende van het meer-district, zegt de heer Campbell het volgende: „De Portugezen drijven hier met de inboorlingen een bloeijenden handel in slaven en ivoor. Zij geven daarvoor in ruiling geweren van beste constructie, en wier loopen oneindig beter zijn dan die onzer musketten. Ook voorzien zij de inboorlingen van kruid, roode en blaauwe geweven stoffen of kleederen, koralen en eene verscheidenheid van andere min belangrijke handels-artikelen. Zij komen van eene nederzetting aan de westkust, en de inboorlingen trekken naar het noordwesten van de stad Morami; men vereenigt zich dan bij de Zambeze en drijft onderling handel in de verschillende steden, die aan de oevers dier rivier gevestigd zijn. De slavenhandelaars voeren dan ook groote getalen slaven (voortspruitende van overwonnen stammen) en belangrijke hoeveelheden ivoor met zich mede."

Vervolg hierna.

Men verzoekt ons het volgende uit de Waakzaamheid *over te nemen.*

EEN AFZWERINGS-FORMULIER.

Er is mogelijk niets, waardoor men de grondslagen, waarop de Roomsche Kerk gevestigd is, beter leert kennen, en haar zoogenaamd geloof, of liever gezegd, de zoo zeer verbasterde Christelijke beginselen, volgens welke zij leert en handelt; — waaruit in waarheid geen Christendom meer te erkennen is, — duidelijker doorziet, dan uit de wijze, waarop die Kerk de afzwering van het Protestantismus en de aanneming van het Roomsch-Katholicismus geschieden laat, door hooggeplaatste personen, die tot haar overkomen. Er is nog veel meer in vervat, dan verwensching en vervloeking hunner vorige belijdenis, dan gruwelijke afval.

Een te dezen aanzien voor de geschiedenis zeer belangrijk stuk, waarvan de waarheid erkend is, werd voor eenige jaren in Duitschland wereldkundig gemaakt, nadat het meer dan eene eeuw verborgen was gebleven.

Het is het formulier, waarmede Prins Frederik August, zoon van den Keurvorst van Saksen, om den troon van Polen te kunnen beklimmen, in het jaar 1717 te Weenen het Protestantismus openlijk heeft afgezworen, voor dat hij in 1733 als Augustus III zijn vader Augustus II opvolgde. De vader had 20 jaren te voren, in 1697, op gelijke wijze, de Luthersche godsdienst voor de Roomsche verwisseld.

Hoe dikwerf reeds het Protestantismus aan goud en kroonen is en wordt opgeofferd, kon nog dit jaar te Dresden opgemerkt worden. Leopold, Koning van het Roomsche België, Prins van Saksen-Coburg, een in de Reformatie zoo beroemd huis, ontmoette aldaar zijne neven, den Koning en de Prinsen van Saksen, die ten gevolge van den voormelden overgang hunner voorzaten, Roomsch zijn en blijven, ofschoon de oorzaak waarom het geschiedde, het bezit van den Poolschen troon, sedert jaren opgehouden heeft, en niettegenstaande de kroon van Saksen geen Protestantsche, en het land geheel Protestantsch is. Hij trof er verder ook de Prinses van Wasa aan, uit het oud Zweedsch Protestantsch geslacht, Roomsch geworden, om den Kroonprins van Saksen te kunnen huwen. Te Weenen zijnde, had Leopold de afstammelingen van zijn broeder gevonden, die Roomsch geworden zijn, om de rijke goederen der familie Kohary te kunnen bezitten. Sedert heeft de Roomsche Belgische Kroonprins, zoon van een Lutherschen vader, eene aarts-hertogin van Oostenrijk gehuwd, wier moeder eene Protestantsche Prinses van Wurtemberg is.

Het formulier van de bedoelde afzwering was verdeeld in 22 artikelen, luidende als volgt:

1o. Ik belijd en geloof, dat de Paus de Stedehouder van Jezus Christus is, en hij de magt heeft den menschen hunne zonden te vergeven, of te behouden; de menschen naar de hel te zenden, of in den ban te doen, zooals het hem goeddunkt.

2o. Ik belijd, dat de Paus is het hoofd van de Kerk, en dat hij onfeilbaar is.

3o. Ik belijd, dat al wat de Paus instelt en verordent, hetzij hij dit uit de Heilige Schrift getrokken heeft of niet, waar, Goddelijk en zaligmakend is, en dat de leeken *dit alles nog meer moeten eerbiedigen, dan de instellingen van den levenden God.*

4o. Ik belijd, dat de zeer Heilige Paus van de geheele wereld behoort aangebeden te worden, en dat men zich voor hem moet nederbuigen, *even als voor onzen Heer Jezus Christus.*

5o. Ik belijd en geloof, dat de Paus voor en boven alles en in alle opzigten moet vereerd worden; zoodat de ketters, die niet leven volgens de instellingen van den Paus, niet alleen zonder onderscheid en zonder barmhartigheid, te vuur en te zwaard moeten omgebragt, maar dat ook hunne ligchamen en zielen in de hel moeten geworpen worden.

6o. Ik belijd, dat het lezen van den Bijbel de oorsprong is van secten en verdeeldheden, en de bron van alle godslasteringen.

7o. Ik belijd, dat het zaligmakend, heilig en voordeelig is om de afbeeldingen der heiligen te aanbidden, er voor neder te knielen, pelgrimstogten te doen om ze te bezoeken, ze te versieren en waskaarsen er voor aan te steken.

8o. Ik belijd, dat een Roomsch Priester grooter is dan de Moeder Gods; zij toch heeft onzen Heer Jezus Christus slechts éénmaal ter wereld gebragt, en deed verder niets, maar de Priester offert, brengt voort en schept den Heer Jezus Christus ten allen tijde, als hij wil, en nadat hij hem geschapen heeft, kan hij hem opeten.

9o. Ik belijd, dat het voordeelig is missen te doen en giften te schenken voor de heiligen, die gestorven zijn.

10o. Ik belijd, dat de Paus van Rome de magt heeft de Heilige Schriften te veranderen, ze te vermeerderen of te verminderen, naar het hem goeddunkt.

11o. Ik belijd, dat de zielen na den dood in het vagevuur gezuiverd worden, en dat de Priester daartoe behulpzaam is door het misoffer.

12o. Ik belijd, dat hij, die onder ééne gedaante communie houdt, den Christus in zijn geheel eet, met vleesch en bloed, zijne Godheid en zijne beenderen ontvangt, maar dat hij, die het onder tweeërlei gedaante doet, slechts brood en wijn nuttigt.

13o. Ik belijd, dat er eigentlijk en waarlijk zeven sacramenten zijn.

's Gravenhage, 20 Oct. Gisteren is het standbeeld van wijlen Z. M. Koning Willem II, in deze residentie aangebragt.

23 Oct. De plegtige onthulling van het standbeeld van wijlen Z. M. Koning Willem II zal op den 17 November, den verjaardag der omwenteling in 1813, plaats hebben. Het beeld stelt voor den Koning blootshoofds, los in een afhangenden mantel gehuld, sprekende de hand naar zijn volk uitstrekkende. De vier allegorische beelden die het omgeven, zijn vooral ware kunststukken te noemen.

Amsterdam, 20 Oct. De giften, bij de cholera-commissie ingekomen, bedroegen tot gisteren circa ƒ 14,500.

— De raad onzer stad heeft in de bijeenkomst van den 19den October eene commissie benoemd, belast met het opstellen van een adres aan den Koning, strekkende om eene spoedige verbetering van de geneeskundige wetgeving te verkrijgen.

— Naar men verneemt, is in de laatst gehoudene algemeene vergadering der Nederlandsche maatschappij ter bevordering van Nijverheid te Haarlem besloten, om zich in tijds bezig te houden met de bevordering der belangen van de Nederlandsche industriëlen, op de groote tentoonstelling te Parijs in 1854. Daartoe is in de eerste plaats de goedkeuring en medewerking van het gouvernement ingeroepen. In de tweede plaats is er eene hoofd-commissie voor Nederland benoemd, bestaande uit drie leden.

21 Oct. Heden morgen is alhier de voor de mindere geëmployeerden en werklieden aan 's rijks werf zoo heugelijke tijding ontvangen, dat het Z. M. den Koning goedgunstig heeft behaagd, hun, uit aanmerking van de duurte der levensmiddelen, gedurende de aanstaande vier wintermaanden het behoud van het zomerloon toe te kennen, en werd de mededeeling daarvan met vreugdeblijken, onder het driewerf herhaald geroep van *Leve de Koning!* beantwoord.

24 Oct. Tot den 20sten October zijn te Schiedam, volgens gedane aangifte, in het geheel door de cholera aangetast 201 personen. Van dezen zijn overleden 144 personen; 48 zijn hersteld, zoodat laastelijk nog 9 personen aldaar in behandeling waren.

— Te Gouda zijn van 18 tot 21 dezer, door de cholera aangetast 3 personen; overleden 4; hersteld 2; in behandeling gebleven 20.

— Wij vernemen, dat op den 14 Oct. ll., alhier eene vergadering is gehouden van afgevaardigden uit de besturen der afdeelingen van het patronaat tot de stichting te Montfoort, uit onderscheidene oorden des vaderlands, met het doel eene protestantsche maatschappij te vormen ter verzorging en opleiding van verlaten en hulpbehoevende kinderen van beiderlei kunne. In die vergadering zijn bereids de statuten voor de maatschappij geconstateerd, en is besloten eene inschrijving tot eene geldleening te openen, zooals bij die statuten is bepaald.

— Te Schiedam zijn van 11—14 Oct. door de cholera aangetast 9, overl. 7, hersteld 3; van 14—17 Oct. aangetast 1, overleden 1, hersteld 2. In behandeling bleven 14.

— Te Delft zijn sedert het ontstaan der cholera tot 17 Oct. aangetast 164 personen, waarvan 42 hersteld, 92 overleden en 30 in behandeling gebleven zijn.

22 Oct. Op het eiland Goedereede en Overflakkee: in de gemeenten Stad aan 't Haringvliet, Oude Tonge, Langstraat, Middelharnis en Dirksland, zijn enkele cholera-gevallen voorgekomen; doch sedert 8 dagen verneemt men niets meer van die ziekte op dat eiland.

Rotterdam, 20 Oct. Naar wij vernemen, heeft er heden avond in eene der zalen van de societeit Harmonie eene vergadering plaats gehad van ongeveer 140 werkbazen uit verschillende vakken, om over de belangen van het ambachtsvolk te raadplegen, bij de tegenwoordige duurte van levensmiddelen. Aan die vergadering is voorgesteld door den voorzitter eener commissie, vroeger tot dat doel geconstitueerd: ten eerste, dat het loon gedurende den winter, van November tot Maart, zal blijven het middelloon, en er geen tweede korting van het daggeld met November zal toegepast worden; en ten tweede, dat er voor het vervolg eene betere regeling in den werktijd zoowel als in het loon zal plaats hebben. Beide deze voorstellen werden aangenomen, waarna tevens door den voorzitter mededeeling is gedaan, dat het voorgestelde de goedkeuring van heeren burgemeester en wethouders heeft mogen wegdragen.

— Gisteren morgen heeft de heer J. A. M. Bekking den eersten geleiddraad doen spannen voor de electro-magnetische klokken, voor de proefneming waarmede in de zitting van den gemeenteraad van den 28sten Julij ll. magtiging is verleend. Deze electro-magnetische klokken worden in de gaslantaarns geplaatst en bestaan in een mat glas, voorzien van een' uur- en minuutwijzer, welke minuutwijzer door een electromagneet van minuut tot minuut in beweging wordt gebragt. De galvanische stroom, die deze electro-magneet bekrachtigt, wordt door de normale klok, die zich ten huize van den heer Bekking bevindt, de eene minuut afgebroken en de andere minuut gesloten: indien dus de normale klok juist loopt, moeten alle wijzers, welke door de geleiddraden aan dezelve verbonden zijn, juist denzelfden tijd aanwijzen.

24 Oct. Te Raamsdonk, waar de cholera nimmer geheerscht had, heeft zij een panischen schrik veroorzaakt, zoodanig, dat er niemand kon gevonden worden om eene aan die ziekte overledene vrouw te kisten, waartoe men eindelijk is geraakt tegen betaling van ƒ 7. Van de 20 aangetasten zijn 11 overleden. Door de provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt is het lid dr. Ingenhousz, van Breda, derwaarts gezonden.

Zierikzee, 20 Oct. Ook alhier ligt voor de burger- arbeidende- en ambachtsklasse een adres aan Z. M. den Koning ter teekening, waarbij verzocht wordt den uitvoer der eerste levensbehoeften tijdelijk te beletten, den vrijen invoer te begunstigen en gemelde behoeften van alle accijnsen vrij te stellen.

Goes, 20 Oct. Men verneemt, dat bij arrest van het Provinciaal Geregtshof, van den 16 Oct. jl., tegen den heer A. A. Mooyaart, kantonregter-plaatsvervanger en Burgemeester te Colijnsplaat, *wegens misbruik van vertrouwen*, regtsingang is verleend *bij bevel van gevangenneming.*

Nieuwe Diep, 20 Oct. Men heeft thans de zekerheid bekomen dat de cholera zich ook hier heeft geopenbaard. Van een huisgezin, in een ballastschuit verblijf houdende, zijn vier personen aangetast, waarvan drie overleden. Gelukkig bepaalt de ziekte zich tot nu toe bij deze gevallen.

22 Oct. Heden is alhier in eene particuliere woning gearresteerd de voormalige ontvanger der belastingen van Meden en Muntendam, die in het afgeloopen jaar zich op de vlugt had begeven met achterlating van een belangrijk deficit in zijne kas.

Kampen, 22 Oct. Naar men verneemt, heeft de stedelijke raad besloten tot eene verbetering en aanzienlijke verlenging van het Keteldiep, waartoe van stadswege ƒ 2[illegible]0,000 vereischt wordt, terwijl het ontbrekende, zoo men zegt, door het rijk zal worden verstrekt.

Leeuwarden, 20 Oct. Wederom zijn 33 runderen afgemaakt, door longziekte aangetast. Totaal 8699 runderen.

Groningen, 24 Oct. Zaturdag den 22sten dezer, des avonds ruim tien uur, ontstond er brand in de behuizing van den landgebruiker Dries Roelfs Heideman te Westerlee, gemeente *Scheemda*, waardoor niet alleen die behuizing geheel is afgebrand, maar ook nog de daarin aanwezige oogst met vier melkkoebeesten, twee kalveren, drie varkens, al de boerengereedschappen en het grootste gedeelte van den verderen inboedel eene prooi der vlammen is geworden; slechts eenige mobilia zijn door de bewoners, die zich reeds te bed bevonden, in der haast uit het brandende gebouw gered. Het gebouw was tegen brandschade verwaarborgd; de overige goederen echter niet. De oorzaak van dezen brand is niet bekend. (*Gron. Ct.*)

— Men schrijft van *Stads-Kanaal*, dat autorisatie verleend is tot de oprigting eener bijzondere school voor de Christelijke Afgescheidene gemeente aldaar, onder voorwaarde echter, dat die gemeente den onderwijzer moet onderhouden; en evenwel de schoolgelden voor hunne schoolpligtige kinderen aan het gemeentebestuur betalen, ten nutte van de andere onderwijzers aldaar. (*Id.*)

— Den 20 dezer werd bij dij den heer Armstrong, te Sommelsdijk, een kalf geworpen met vijf pooten, een op den rug tusschen de schouderbladen. Deze poot heeft de lengte en gedaante der beide voorpooten. Het stierkalf is overigens welgeschapen en goed gezond. Het behoeft geene vermelding, dat dit dier de algemeene nieuswgierigheid wekt.

Zwolle, 22 Oct. Met algemeen genoegen is het hier vernomen, dat voor de verbetering van den handelsweg langs de rivier het Zwarte Water, van wege de hooge regering, eene bijdrage is toegezegd van ƒ 50,000. De raad der stad Zwolle, zoo als wij vroeger reeds meldden, heeft dezelfde som toegestaan; nu ontbreekt er nog ƒ 52,400 om het benoodigd kapitaal voor de verbetering van gemelde rivier op kleine schaal bijeen te hebben. Naar men verneemt zal er subsidie van de provincie worden gevraagd.

Beverwijk, 22 Oct. De aardappelen-teelt mag men hier, en op verscheidene plaatsen in den omtrek, als wel geslaagd beschouwen. De ziekte heeft betrekkelijk zeer weinig schade aangerigt, en wel het allerminst op de duingronden. Duizende mudden worden van hier naar Amsterdam vervoerd, waar vooral de schoone duin-aardappelen welke dit jaar van eene uitmuntende kwaliteit is, tegen hooge prijzen, 4 à 5 á 6 gulden per mud verkocht wordt; voor middel- of tweede soort betaalt men van ƒ 2 tot ƒ 2,50; terwijl voor derde soort (kriel) van ƒ 1.25 tot ƒ 1.75 besteed wordt.

Delft, 23 Oct. Omtrent een ongeval van heden avond op den Holl. ijzeren spoorweg, kan ik u het volgende mededeelen. De trein van 4 ure 30 m., uit Amsterdam gesleept door de locomotief de Komeet, alhier omstreeks 7 ure aankomende, was die locomotief reeds de ijzeren draaibrug bij hat station alhier gepasseerd, toen de tender en de goeren-wagen op de brug derailleerden, vermoedelijk door dat ze niet goed gesloten was. De goederen-wagens zijn tusschen de rails, op den brug tegen elkander gevallen, overigens is er geen onheil gebeurd. Spoedig werd van Rotterdam een extra trein ontboden, waarmede de reizigers hun togt verder voortzetten en kwam van 's Hage een hulp locomotief, met de heeren ingenieurs Conrad, Oudshoorn en anderen; door welke locomotief (de Arend) de Komeet en tender weder in het spoor werden gesleept; hebbende ten 9 ure de laatste trein uit Rotterdam, over het alhier liggende tweede spoor, de reis naar Amsterdam kunnen vervolgen, zoodat er door het ongeval slechts een oponthoud van een half uur heeft plaats gehad, dank zij der activiteit en de goede directie van gezegde heeren ingenieurs en van den stationschef alhier. De laatste trein van Amsterdam naar Rotterdam is alhier ten behoorlijken tijde gepasseerd.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Vely-pacha, de Turksche gezant, heeft dezer dagen bij eene audientie, die de Keizer hem te Compiègne verleende, aan dezen namens den Sultan het verzoek gedaan, een devisie-generaal, twee brigade-generaals en eenige kolonels aan te wijzen, om in het Turksche leger bevel te voeren. Het antwoord van Napoleon is nog niet bekend; men wil echter dat generaal Canrobert en prins Napoleon naar Turkije zullen vertrekken.

Parijs, 19 Oct. De arrestatiën nemen geen einde, zoowel te Parijs als in de departementen. Alleen in de hoofdstad begroot men het getal der in hechtenis genomen personen op 600. De huiszoekingen zijn mede zeer talrijk en treffen niet blootelijk de lieden die bekend staan tot de democratische partij te behooren. Zoo is b. v. op de heeren Bocher, beheerder der goederen van het huis Orleans, Regnier, oud leermeester van den graaf van Parijs, benevens eenige andere Orleanisten, die maatregel toegepast.

22 Oct. Op raad van Engeland heeft de Fransche regering het verzoek van de Porte om Fransche officieren, ten einde een bevel in de Turksche armee op zich te nemen, van de hand gewezen.

— Kardinaal Wiseman is eergisteren plotseling naar Rome vertrokken.

DUITSCHLAND.

Weenen, 18 Oct. De Oostenrijksche gezant te Bern, graaf Karnicky, zal geruimen tijd te Weenen vertoeven.

Berlijn, 23 Oct. Van 21 tot 22 dezer is alhier één cholera-geval aangegeven. Totaal: 1320 zieken, waarvan 336 hersteld, 861 overleden, en 123 in behandeling.

ENGELAND.

Londen, 19 Oct. De invoeren van vee in Engeland zijn onlangs buitengewoon groot geweest. Gedurende eene week zijn er 20,000 schapen, 5000 stuks hoornvee, benevens zoo vele kalveren en zwijnen ingevoerd, dat het gezamentlijke getal 29,000 stuks beloopt. Zulk een invoer was ongekend. De voornaamste invoer is van Nederland, met groote bijdragen van Denemarken en de Hanzeesteden.

22 Oct. De *Washington-intelligence* van 7 October berigt, dat de Oostenrijksche regering officiëel hare toestemming heeft gegeven tot de invrijheidsstelling van Kosztka, op voorwaarde dat hij regtstreeks naar Amerika zou terugkeeren.

— De bladen vermelden weder eene verschrikkelijke schipbreuk in het kanaal. Het Londensche schip *Dalhousie*, van 756 tonnen, vertrok donderdag uit Plymouth om naar Sidney te zeilen, en gisteren was in de city de treurige mare bekend, dat het bij Beachij-Head, des avonds, na een kamp van 12 uren tegen een vreesselijken zuidwesten storm, met man en muis vergaan was. Ten minste is van de 60 personen, die aan boord waren, tot nu toe slechts 1 matroos levend aan land gekomen.

— De Koning van België, benevens zijne familie, is behouden in Engeland aangekomen.

RUSLAND.

Te Weenen wil men in diplomaticke kringen weten, dat Rusland in ieder geval dit jaar over den Donau zal trekken en de Turksche Donau-vestingen bestormen, doch zich hiertoe bepalen, met uitstel der verdere krijgsverrigtingen tot na het wintersaizoen.

— De bevolking van den Russischen Staat wordt begroot op 65,300,000 zielen, verdeeld als volgt: 49 millioen, behoorende tot de Orthodox Grieksche kerk, 7,300,000 tot de Roomsch-Katholijke, 3,500,000 tot de Protestantsche, 2,400,000 zijn Mahomedanen, 1,500,000 Israëlieten, 100,000 Armeniers en Gregorianen, 600,000 Heidenen.

— Vorst Paskewitsch zal zich niet, zoo als men heeft gezegd, naar de Donau-vorstendommen begeven, maar de Russische troepen in Bessarabie en in den Kaukasus inspecteren.

Petersburg, 22 Oct. Volgens de jongste Keizerlijke bevelen met betrekking tot het leger, zal Rusland eene magt van 300,000 man aan den Donau, en eene van 200,000 man op de Aziatische grenzen bijeen hebben.

ITALIE.

Rome, 12 Oct. Gisteren hebben hier ongeregeldheden plaats gehad ter zake van de duurte der granen; de hulp der Fransche troepen was noodig tot herstel der openbare orde. Heden is de opschudding in eene andere wijk der stad herhaald; de oproermakers zijn echter zonder bijstand der openbare magt tot rust gebragt.

TURKIJE.

Den 10 October waren de Fransche en Engelsche vlot nog niet door de Dardanellen gezeild; men kan het er ter voor houden dat dit op dezen oogenblik reeds zal bragt zijn. Vroeger werd berigt dat de Engelsche ge[illegible] aan den Sultan de toezegging heeft gedaan, aan diens langen, om de vloten voor Konstantinapel te doen ver[illegible] nen gevolg te geven; de berigten die van 10 dezer uit stantinopel over Weenen zijn ontvangen, gewagen hie[illegible] niet en zeggen veeleer dat de vertegenwoordigers van Fr[illegible] rijk en Engeland hebben geoordeeld aan het verlangen Porte niet te moeten voldoen, en voortgingen met een delievend doel te onderhandelen.

— Bij voortduring wil men dat de onzijdigheid van O[illegible] rijk ondergeschikt is aan de onthouding van deelneming Engeland en Frankrijk in een offensieven oorlog der [illegible] men voegt er bij dat de Russische gezant te Parijs [illegible] heeft zijnen reispas te vragen bij de eerste daad van [illegible] interventie door Frankrijk.

— Het *Fremdenbatt*, te Weenen uitkomende, berigt Bucharest te hebben vernomen, dat bij besluit der Port[illegible] hospodars van Moldavië en Wallachije zijn afgezet.

— De verbonden mogendheden schijnen bij de Turk[illegible] regering zeer aan te dringen, dat zij den haar aangebo[illegible] bijstand der uitgewekenen niet zal aannemen. Op de[illegible] wege door den heer von Bruck bij Reschid-pacha gedan[illegible] toogen, moet de Turksche minister van buitenlandsche [illegible] het volgende hebben geantwoord: „Indien de Wes[illegible] mogendheden, ons ondersteunen, willen wij ons gaarn[illegible] binden de aanbiedingen der uitgewekenen van de hand wijzen, maar verlaat men ons, worden wij aan onze e[illegible] krachten overgelaten, dan kan men het ons niet eu[illegible] den, dat wij tegen onze vijanden steun en bijstand zoekt overal waar wij die kunnen vinden."

— Naar men verneemt, heeft de Oostenrijksche regering al hare gezanten eene cirkulaire gerigt, waarin zij verkl[illegible] dat zij in de Oostersche kwestie zich niet verbonden hee[illegible] eene of andere rigting te volgen, en in weêrwil van [illegible] uitbarsten der vijandelijkheden geene gelegenheid zal [illegible] zuimen, welke tot eene minnelijke schikking zou kunn[illegible] leiden.

— Een brief uit Konstantinopel van 6 dezer, aan [illegible] *Journal des Débats* gerigt, bevestigt het gerucht, dat [illegible] Russische vloot van Sebastopol te Pothi, een punt [illegible] Zwarte zee nabij de Turksche grenzen, een Russisch korp[illegible] van 10 à 12,000 man heeft ontscheept.

— Brieven uit Orsowa melden, dat den 15den dezer [illegible] Widdin eene groote menigte pontons en ander materi[illegible] tot het leggen van bruggen benoodigd, bijeengebragt, [illegible] brug tusschen Widdin en het kleine eiland in den Don[illegible] geheel gereed en dit eiland versterkt en van eene vrij [illegible] zienlijke militaire magt bezet geworden is. Men was dan [illegible] te Widdin algemeen van gevoelen, dat de overgang over [illegible] Donau op dit punt zal beginnen. Overigens wordt nog [illegible] zegd, dat de Turken voornemens zijn den overtogt nog [illegible] 12 verschillende punten te beproeven, ten einde zoo doen[illegible] de Russische troepen te verdeelen.

— Dagelijks wordt het meer blijkbaar dat Engeland, [illegible] op het voorbeeld van dien staat ook Frankrijk, vast beslot[illegible] hebben zich niet dan in het uiterste te mengen in den oorl[illegible] bijaldien die mogt ontstaan.

— Op 25 Oct. is de termijn verstreken, dien de Porte voo[illegible] de ontruiming der vorstendomen heeft gesteld. Die dag is d[illegible] aanvang van een nieuw tijdperk in de Oostersche kwestie.

DRENTHE.

Assen, 26 Oct. Van de Dedemsvaart verneemt m[illegible] meer geruststellende berigten ten aanzien der cholera. [illegible] hebben zich drie gevallen in hetzelfde huisgezin voorgedaan, doch er zijn geene nieuwe gevallen bij gekomen.

— Bij de commissie ter bevordering der Godsdienstige [illegible] zedelijke belangen der Transvaalsche Emigranten in Zuid-Afri[illegible] zijn, blijkens aankondiging in de Haarlemsche courant, o[illegible] der anderen, ontvangen van den heer *Hiddingh* te Assen [illegible] ƒ 50-„, benevens eene partij boeken. Die godsdienstige en zedelijke belangen moeten steeds voor iederen Nederlander belangrijk blijven.

— Wij vernemen nader, dat op de jaarmarkt, den 21 dezer te Vries gehouden, waren aangebragt 445 runderen, 18[illegible] schapen en 467 varkens. Het rundvee was willig; schapen en varkens waren zeer gewild; de melkbeesten golden van ƒ30-„ tot ƒ80-„, vaarsen van ƒ20-„ tot ƒ45-„, oude varkens van ƒ20-„ tot ƒ30-„, jonge van ƒ5-„ tot ƒ12-„ en schapen van ƒ2-„ tot ƒ6-„.

— Jl. maandag heeft de Officier van Justitie bij de Arrond[illegible] Regtbank, in de zaak van het Aduarder Zijlvest tegen de ge[illegible] meente Peize, geconcludeerd tot afwijzing der vordering, [illegible] grond, dat het niet was bewezen, dat de gemeente Peize [illegible] het Zijlvest zijlschot verschuldigd is.

— Naar men verneemt, heeft de kerkenraad van Gro[illegible] lo en Schoonlo, nu de bouw der kerk het einde nadert, van den tijdelijken minister voor de Hervormde Eeredienst verzocht, om handopening tot eene beroeping te bekomen.

— Vrijdag ll. werd te Groningen de najaarsvergadering voor 1853 gehouden van de Algemeene Vereeniging tegen het pauperisme bij de arbeidende klasse van den minder gegoeden stand, onder voorzitting van den heer *C. Blaupot ten Cate.* Meer dan vijftig personen woonden deze bijeenkomst bij. [illegible] werd o. a. bepaald, dat er tegen Mei 1855 prijzen en premiën zullen worden uitgeloofd, om de konijnenfokkerij, ten [illegible] hoeve en voordeele van de mindere standen, hier te lande te bevorderen. Ook werd er besloten om in Junij 1854 [illegible] Groningen een congres voor het Armwezen te doen plaats hebben, waarvan het tot stand brengen aan het bestuur [illegible] overgelaten.

— Men weet, aan welke moeijelijkheden de daarstelling van spoorwegen in de Noordelijke Provinciën des Rijks onde[illegible] hevig is; reeds tweemalen is daartoe concessie, hoewel [illegible] tweedemaal slechts voorwaardelijk, verleend, en ook telkens is deze concessie weder vervallen; er is nog een verzoek tot het aanleggen dier spoorwegen bij het Ministerie van Binn. Zaken aanhangig, maar zoowel hetgeen ten aanzien der reeds eenmaal verleende concessiën is geschied als de mogelijkheid, dat er een algemeene oorlog ontstaat, doen de twijfel geboren worden, of, althans vooreerst deze spoorwegen wel zullen worden daargesteld. Het is in deze omstandigheden niet zonder b[illegible] lang de aandacht te vestigen op een spoorweg, die niet ver van de Oostelijke grenzen van ons Rijk wordt gelegd, wij bedoelen den Hannoverschen spoorweg, die waarschijnlijk in verbinding zal komen met den Pruissischen- en den Rhijnspoorweg. Volgens hetgeen ons is medegedeeld, zal men uit Roswinkel dezen spoorweg in vijf uren gaans en drie uren rijdens kunnen bereiken, en zal men dan per spoorgelegenheid Duitschland, Frankrijk en België, ja zelfs ons Vaderland kunnen bereizen. Wanneer deze spoorweg geheel gereed is, zal men, om van Winschoten naar Amsterdam te komen, waarschijnlijk het spoedigste en gemakkelijkste kunnen reizen, wanneer men zich naar Leer begeeft, en van daar over Osnabruck, Munster, Oberhausen, Arnhem en Utrecht naar Amsterdam reist. Er wordt met kracht aan dezen spoorweg gearbeid, zoo zelfs, dat lieden uit Roswinkel over de grenzen gaan, om daar de landlieden in het gewone werk behulpzaam te wezen, daar alle arbeiders aan den spoorweg bezig zijn.

— Men verzoekt ons het volgende uit de *Prov. Gron. Ct.* over te nemen: Gisteren in de voormiddagdienst gaf ds. L. *S. P. Meijboom*, beroepen predikant te Amsterdam, aan de gemeente te kennen, dat hij na ernstig beraad en onder biddend opzien tot God tot het besluit was gekomen, de op hem

uitgebragte beroeping te aanvaarden en dat hij het berigt daarvan den vorigen avond naar de hoofdstad had afgezonden, bij welk berigt hij uitdrukkelijk had te kennen gegeven, dat hij, om dit beroep te aanvaarden, meer gevraagd had wat pligt, dan wat de keuze zijns harten zou zijn; tevens verzoekende, dat het zoo immer mogelijk zoo mogt geschikt worden, dat hij nog tot Paschen hier te Groningen zou kunnen blijven.

Z.WelEerw. voegde daarbij, dat hij zich gedrongen gevoelde, en het hem behoefte was, aan de gemeente kortelijk de redenen mede te deelen, die hem tot het nemen van dat besluit hadden geleid, te meer, daar hij bij zijne intrede hier ter stede onder anderen had te kennen gegeven, dat het steeds zijn vurigst verlangen was geweest, in deze gemeente als leeraar werkzaam te worden, zoodat hij thans met zich zelven in strijd kon schijnen; terwijl hij bovendien nog talrijke blijken had ontvangen, dat de gemeente gewenscht had, zijn besluit anders te zien uitvallen. Tot het besluit, om de roeping naar de hoofdstad te volgen, was hij o. a. geleid door de bedenking, dat wat van die hoofdstad uitging, zich plag te verbreiden over het gansche land; doch dat alleen zou niet genoeg geweest zijn, want datzelfde was ook waar van Groningen. Maar hoofdzakelijk was hij geleid door den strijd, die er thans werd gevoerd tegen denkbeelden, waarvan ook hij een der woordvoerders was. Ook maar iets bij te dragen, om in dien strijd tot eene verzoening te leiden, was voorzeker eene schoone taak, maar daartoe scheen het hem noodig, dat men dien strijd niet alleen in geschrift voerde, maar dat men ook elkander persoonlijk leerde kennen en bij alle verschil van inzigt liefhebben en achten. Daar kwam echter nog bij, dat in den laatsten tijd zijne beroeping naar Amsterdam openlijk in geschriften was beoordeeld, zoodat thans de geheele natie daarop het oog had gevestigd, en wees hij nu de roeping van de hand, dan zou het schijnen, dat de vrees hem daartoe had geleid; en de weigering kon daaraan toegeschreven, ligt in andere gemeenten, bij voorkomende gelegenheden, aan sommigen aanleiding geven, om de gemeenten in beweging te brengen, ten einde de wettige kerkelijke collegiën in hunne wettige handelingen te bemoeijelijken, waartoe hij meende geenszins te mogen medewerken. Z.Wel.Eerw. gaf overigens o. a. nog te kennen, dat hij met leedwezen heenging, vooral na wat hij gedurende zijn verblijf in deze gemeente in haar midden had ondervonden. Daarop sprak hij tot haar naar aanleiding van de woorden van den apostel Paulus aan de Romeinen: *En wij weten, dat dengene, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar zijn voornemen geroepen zijn.* (Rom. 8: 28); daarbij in de eerste plaats aantoonende, dat wat de apostel hier aan de Romeinen schreef, niet anders kon zijn, en vervolgens deze waarheid toonende in voorbeelden uit de geschiedenis en de ervaring, waarna hij met een enkel woord tot opwekking besloot. — De gemeente was buitengewoon talrijk opgekomen en algemeen ontwaarde men haar diep leedwezen over het haar aangekondigde vertrek van den man, die bij groote kennis en zeldzame gaven, gepaard met rusteloozen werkzaamheid en voorbeeldigen ijver, gedurende zijn kortstondig verblijf alhier in zoo menigerlei opzigt nuttig is werkzaam geweest. Heeft de wensch, waarmede wij de beroeping van dr. *Meijboom* naar Amsterdam aankondigden, niet mogen vervuld worden, thans zou het de gemeente van Groningen voorzeker dubbel aangenaam zijn, indien het uitstel tot Paschen hem overeenkomstig het daartoe geuit verlangen mogt worden toegestaan.

— Aan de *Prov. Gr. Ct.* wordt uit Loppersum berigt, dat een appelboom van *J. E. Bos* aldaar in het geheel 19 mud 75 kop appels heeft opgeleverd.

— In andere dagbladen is eene raming medegedeeld van hetgeen in andere plaatsen een arbeiders-huisgezin, uit 5 menschen bestaande, per week zoude noodig hebben; wij willen zulks voor een arbeiders-gezin te Assen doen, en kiezen daartoe een gezin, dat niets voor zich verbouwd heeft; wij moeten hier echter bijvoegen, dat verre de meeste arbeiders-gezinnen in Drenthe geheel of gedeeltelijk hun eigen voorraad verbouwen.

Een gezin dan, als door ons bedoeld, heeft noodig:

	per week.
Voor huishuur	f ″-74
″ kleeding en ligging	- ″-50
″ schoolgeld	- ″-05
″ ½ pd. zeep	- ″-10
″ 12 Ned. pd. brood	- 1-30
″ 1 pd. boter	- ″-40
″ aardappelen 14 spint	- 1-80
″ paardeboonen 3 kop	- ″-21
″ middelmeel 3 pd.	- ″-15
″ ¼ pd. koffij en ½ pd. cichorei	- ″-15
″ 3½ kan melk	- ″-16
″ turf	- ″-35
″ hout	- ″-07
″ olie	- ″-21
″ zout	- ″-07
″ scheerloon en tabak	- ″-07
″ belasting	- ″-10
″ bezems, boenders, potten, pannen, etc.	- ″-02
	- ″-01
	f 6-39

Wij durven zeggen, dat de benoodigdheden en de prijzen niet te hoog berekend zijn. In andere plaatsen zal in een en ander wel eenig verschil bestaan. — Het dagloon van een arbeider, die alle dagen werk heeft, bedraagt te Assen per week, in den zomer f 3,60, in de herfst f 3,- en in den winter f 2,40. Wij onthouden ons van gevolgtrekkingen.

— De heer *A. E. D. Inkel* heeft voor het beroep als genees-, heel- en verloskundige naar Gramsbergen bedankt.

— Tusschen Meppel en Zwartsluis wordt eene ontzettende menigte wilde ganzen opgemerkt; sommigen willen hieruit een vroegen winter voorspellen.

— De garnalen-vangst is dit jaar bij uitstek gunstig geweest; de aanvoer te Meppel was dan ook bijzonder groot; somtijds zijn er op één dag drie wagens vol aan den afslag verkocht.

— In den avond van 21 dezer is door zijn schoonzoon in eene sloot bij de madijk te Peize verdronken gevonden *R. J. Dekker*, dekker van beroep. Sterke dank, waaraan de overledene zeer verslaafd schijnt te zijn geweest, heeft het noodlottig uiteinde van dezen man veroorzaakt. Hij was dien dag met zijn zoon uit dekken geweest, en beide hadden zich in eene herberg bedronken, waar de zoon is blijven liggen, doch welke de vader verlaten had, om op korten afstand van daar zijn leven in eene sloot te eindigen.

* **Schoonebeek, 22 Oct.** Als een staaltje van verregaande brutaliteit kan van hier berigt worden, dat bij den landbouwer *H. S.* ruim een twintigtal bijenkorven van onder zijn uitgesneden; de dieven hebben eerst getracht de kappen der korven af te snijden, doch zijn hierin niet geslaagd, doordien de bewoners der korven, zoo het zich heeft laten aanzien, met deze operatie niet wel in hun schik waren.

* **Appelscha, 22 Oct.** In deze week zijn aan *H. Reinders en c.s.* alhier ongeveer 10 md. boekweit, liggende op het veld, ontvreemd. Het dorschkleed heeft men nog daarenboven aan stukken gesneden en het beste gedeelte medegenomen. Men heeft tot nog toe de daders niet kunnen ontdekken.

* **Coevorden, 23 Oct.** De aardappeloogst valt hier, als ook in het naburige graafschap Bentheim, slecht uit. Eenige boeren, die voorleden jaar veel verkoopen konden, hebben zelfs niet genoeg voor zich zelve. Arbeidslieden alhier, die in den regel zooveel van dit product verbouwden, als zij het gansche jaar noodig hadden, en zoo nu en dan nog iets konden verkoopen, rooden met hun vieren of vijven som een schepel per dag. Daarenboven moeten deze meest allen het land huren; zij zien dan ook den aanstaanden winter met angst te gemoet. Naar wij vernemen, zijn Burgemeester en Wethouders alhier ook reeds op middelen bedacht, om ernstige behoefte te keeren. Ook de bijen leverden in deze omstreken weinig op; honig en was worden hier ter markt, naar raming, minder dan de helft van het voorgaande jaar aangevoerd. Wij zullen later het different opgeven.

* **De Wijk, 22 Oct.** Gisteren avond had alhier eene vergadering plaats, ten doel hebbende, om te dezer plaats een departement *tot Nut van 't Algemeen* op te rigten; tot dat einde werd door den heer *H. J. Dauson*, Rijks-Ontvanger alhier, eene gepaste toespraak en opwekkingsrede gehouden, waarin ZEd. den oorsprong en voortgang dezer Maatschappij op eene sierlijke wijze voorstelde, waarvan het gevolg was, dat allen, die tegenwoordig waren, het lidmaatschap hebben aangenomen, zoodat alhier een departement dier maatschappij is opgerigt; de heer *Dauson* is tot President, de heer *G. J. van Helbergen*, Predikant der kerkelijke gemeente IJhorst en de Wijk, tot vice-President, de heer *H. E. Lubbers*, Schoolonderwijzer alhier, tot Secretaris, en de heer *J. J. Snoeken*, lid van den Raad dezer gemeente, tot Penningmeester benoemd. — Wijders is in deze vergadering, door eenige ingezetenen dezer gemeente, een ontwerp-adres aan de Provinciale Staten van dit gewest voorgelezen en ter teekening aangeboden, waarin op eene duidelijke wijze aan H. E. G. A. de nuttigheid wordt betoogd van het aanleggen van een straat- of kunstweg van Meppel over de Wijk en Zuidwolde naar Hoogeveen enz., zoo ter bekoming eener verbeterde communicatie als ter bevordering van maatschappelijke welvaart, en er op aangedrongen wordt, om eene ruime subsidie te verleenen; daarbij tevens doende opmerken, dat, wanneer dit project doorgaat, aan de arbeidende klasse der betrokkene gemeenten arbeid kan worden verschaft, welke thans door de duurte der voedingsmiddelen eene eerste behoefte is, bij het naderen van het wintersaizoen.

* **Emmen, 23 Oct.** Heden nam onze leeraar *T. Adriani Hoen*, naar Woltersum beroepen, van deze gemeente afscheid. De talrijk opgekomene gemeenteleden bewezen door hunne aandoening, hoezeer het vertrek werd gevoeld en betreurd van den man, die de algemeene achting en liefde in zoo hooge mate had verworven: het afscheid viel ook den leeraar zwaar. Gelukkig echter de gemeente, die den leeraar ontvangt, wiens vertrek de vroegere zoó gevoelt.

* **Nijeveen, 24 Oct.** Wederom is de longziekte op een stal uitgebroken, en wel op die van *A. Koning* alhier; eene koe is daardoor, hoewel in ligten graad, aangetast.

* **Hoogeveen, 25 Oct.** Naar men verneemt, is eergisteren aan de leden der Christelijke Afgescheidene gemeente alhier in de godsdienstoefening door haren jongsten leeraar Ds. *J. Bavinck* medegedeeld, dat ZWEw. weder eene beroeping uit Ulsen, Graafschap Bentheim, Koningrijk Hannover, van waar hij tot deze gemeente in den loop dezes jaars is overgekomen, ontvangen had, en zich verpligt had gevoeld deze beroeping in beraad te nemen.

* Weder is eergister morgen alhier eene vrouw door de cholera aangetast en vervolgens op den avond van dien dag daaraan overleden, hebbende zij volgens geruchten, hare moeder, welke de beide kinderen van den uit Holland voor ruim acht dagen alhier aangekomen schipper heeft verzorgd, en bij welke zich mede verschijnselen van die ziekte hadden geopenbaard, den vorigen dag bezocht. Ook de laatstgenoemde vrouw is heden overleden; de twee kinderen zijn nog in behandeling.

* **Dedemsvaart, 23 Oct.** Wij hebben een noodlottig voorval mede te deelen, hetwelk de vorige week te H. heeft plaats gehad. Zeker iemand (een niet onvermogend man) hield zich daar bezig met het in huis dragen van turf voor den winter. Hij heeft echter het ongeluk, dat de zware mand hem van den schouder ontglipt en hij komt te vallen, zoodat hij niet lang daarna reeds een lijk was. De ongelukkige had den nek gebroken.

* Er zullen in dit gedeelte dezer provincie volgens de gemaakte projecten weldra onderscheidene nieuwe kustwegen worden daargesteld, waarvoor de concessie reeds vroeger verkregen of aangevraagd is. Zoo zal er, gelijk men zich herinneren zal, een kunstweg worden gelegd van af de lichtmis tot in Heemze, vervolgens een mac-adam-weg van Hardenberg naar de Hanoversche grenzen. Van Ommen uit bestaat het plan van onderscheidene wegen, welke eenmaal daargesteld, deze streken in directe verbinding met Twenthe zullen brengen. Worden de verschillende projecten, gelijk men trouwens wel op goeden grond mag hopen, eens verwezenlijkt, dan zal de communicatie aanmerkelijk uitgebreid en het vooruitzigt op toenemenden bloei en meerdere welvaart ook van het Sallandsche gedeelte van dit gewest, schoon en overheerlijk zijn.

* **Stads-Kanaal, 20 Oct.** Hoe weinig door vele arbeiders in deze streken het drukkende des tijds wordt gevoeld, bewees de avond van dezen dag. Met weemoed moest ieder weldenkende een blik werpen op het tooneel, dat hier plaats had. Een man, *H. P.* en eene vrouw *A. L.*, ieder om de 60 jaren oud, zag men hier in half beschonken toestand, voor de viool dansen. 't Schijnt toch, dat de jenever voor een oogenblik de spierkracht versterkt, want *H. P.* kan in nuchteren toestand maar zeer gebrekkig loopen. Verder aanschouwde men eene menigte, die eerst laat in den nacht en des anderendaags morgens, vol van die ziel en ligchaam verpestende drank, huiswaarts keerde. Helaas! wat zal de aanstaande dure winter u baren, u, die het brood, door den Hemel geschonken, voor zulk een verderfelijk vocht verruilt? Die ééne nacht van ruw vermaak zal u gewis verscheidene dagen aan den wreeden honger ten prooi geven, want de weldadige zal zijne anders zoo milde hand thans ligtelijk voor u gesloten houden.

RAADSVERGADERING.

Assen, 24 Oct. In de heden gehoudene vergadering waren alle leden tegenwoordig behalve de heer Brunings.

In behandeling werd genomen een door den opzigter bij 's Rijks waterstaat J. Wind opgemaakt plan of teekening van een kunstweg van Assen naar Beilen, met eene begrooting van kosten, hetzij de weg van verbrijzelde keijen hetzij van grind en keijen hetzij van klinkers worde aangelegd, alsmede een adres gezamenlijk met den Raad van Beilen aan de Staten in te dienen, ten einde eene subsidie van 40 pCt. te bekomen, over welk adres des middags van dien dag eene conferentie met eene commissie uit den Raad van Beilen had plaats gehad. Na eenige discussien en nadat er eenige wijzigingen waren aangebragt, is met 9 tegen 1 stem tot de vaststelling van het adres en de inzending van hetzelve aan de Staten besloten.

De beantwoording door Burgemeester en weth. van de bezwaren tegen de rekening en verantwoording over 1852 wordt met de bijbehoorende stukken ter inzage van de leden gelegd.

Het ontwerp-contract van aankoop van het huis der erven van wijlen Mr. *G. Kniphorst* wordt goedgekeurd.

MENGELWERK.

MIDDEN AFRIKA.

De *Colonization Herald* meldt, dat de wegen door Zuid-Afrika, bekend en afgelegd door de heeren Oswell en Levingston, de ondernemingszucht van eenige Engelsche kooplieden hebben opgewekt, die, de sporen van genoemde heeren volgende, het meer van N'gamy weder ontdekt hebben, aan welks bestaan zoo velen, en aan de tijding der eerste ontdekking twijfelden. Een gedeelte dier kooplieden heeft de oevers van dat meer nauwkeurig onderzocht en bevonden, na het in zijn geheel omgetrokken te hebben, dat het eene lengte heeft van 60 mijlen bij eene breedte van 14 mijlen. Zij zijn voorts tot de meer belangrijke wetenschap gekomen, dat dit meer, met zijne talrijke ondergeschikte stroomen, de noodige vereischten bezit voor een uitgestrekt netwerk van binnenlandsche scheepvaart.

De heer Campbell, een van de kooplieden, die aan bedoeld onderzoek deel nam, zegt, in een brief die het verhaal zijner lotgevallen behelst, dat de inboorlingen, die aan de boorden van het meer gevestigd zijn, van eene opmerkenswaardige verstandsontwikkeling blijken gaven. Zij deelden hem mede, dat een groot eind verder, in eene noordwestelijke rigting, een ander meer bestaat, hetwelk veel uitgestrekter is dan dat van N'gamy, alsmede een hooge bergketen, die zich op een grooten afstand in eene noordelijke en zuidelijke rigting uitstrekt. Ook verhaalden de inboorlingen van dertien groote rivieren, binnen een afstand van ongeveer 40 mijlen, ten noorden van de Zambeze.

Na het meer van N'gamy omgetrokken te zijn, bereikten de kooplieden de rivier Teouge, een breede in westelijke rigting vloeijende stroom, en dreven daar handel met Lebele, het opperhoofd van een magtigen Mohoka-stam, van wien zij veel hadden hooren spreken. Zij trokken vervolgens 150 mijlen verder op, bij elke schrede nieuw land ontdekkende, doch werden toen gestuit door zwermen vergiftige vliegen, wier aanvallen noodlottig werden voor de paarden en ossen; dienvolgens keerden zij, doch met den meesten spijt, naar het meer terug. Van dit punt werden hunne rijtuigen ongeveer 300 mijlen langs de rivier Zonga vervoerd, door middel van cano's.

De heer Campbell verhaalt, dat hij overal sporen van Portugesche kooplieden gevonden heeft. Uit een en ander schijnt het zelfs te blijken, dat het geheele district, thans eerst voor de wetenschap ontdekt, reeds lang bevorens bekend was aan de slavenhandelaars. Sprekende van het meer-district, zegt de heer Campbell het volgende: „De Portugezen drijven hier met de inboorlingen een bloeijenden handel in slaven en ivoor. Zij geven daarvoor in ruiling geweren van beste constructie, en wier loopen oneindig beter zijn dan die onzer musketten. Ook voorzien zij de inboorlingen van kruid, roode en blaauwe geweven stoffen of kleederen, koralen en eene verscheidenheid van andere min belangrijke handels-artikelen. Zij komen van eene nederzetting aan de westkust, en de inboorlingen trekken naar het noordwesten van de stad Morami; men vereenigt zich dan bij de Zambeze en drijft onderling handel in de verschillende steden, die aan de oevers dier rivier gevestigd zijn. De slavenhandelaars voeren dan ook groote getalen slaven (voortspruitende van overwonnen stammen) en belangrijke hoeveelheden ivoor met zich mede."

Vervolg hierna.

Men verzoekt ons het volgende uit de Waakzaamheid *over te nemen.*

EEN AFZWERINGS-FORMULIER.

Er is mogelijk niets, waardoor men de grondslagen, waarop de Roomsche Kerk gevestigd is, beter leert kennen, en haar zoogenaamd geloof, of liever gezegd, de zoo zeer verbasterde Christelijke beginselen, volgens welke zij leert en handelt; — waaruit in waarheid geen Christendom meer te erkennen is, — duidelijker doorziet, dan uit de wijze, waarop die Kerk de afzwering van het Protestantismus en de aanneming van het Roomsch-Katholicismus geschieden laat, door hooggeplaatste personen, die tot haar overkomen. Er is nog veel meer in vervat, dan verwensching en vervloeking hunner vorige belijdenis, dan gruwelijke afval.

Een te dezen aanzien voor de geschiedenis zeer belangrijk stuk, waarvan de waarheid erkend is, werd voor eenige jaren in Duitschland wereldkundig gemaakt, nadat het meer dan eene eeuw verborgen was gebleven.

Het is het formulier, waarmede Prins Frederik August, zoon van den Keurvorst van Saksen, om den troon van Polen te kunnen beklimmen, in het jaar 1717 te Weenen het Protestantismus openlijk heeft afgezworen, voor dat hij in 1733 als Augustus III zijn vader Augustus II opvolgde. Deze had 20 jaren te voren, in 1697, op gelijke wijze, de Luthersche godsdienst voor de Roomsche verwisseld.

Hoe dikwerf reeds het Protestantismus aan goud en kroonen is en wordt opgeofferd, kon nog dit jaar te Dresden opgemerkt worden. Leopold, Koning van het Roomsche België, Prins van Saksen-Coburg, een in de Reformatie zoo beroemd huis, ontmoette aldaar zijne neven, den Koning en de Prinsen van Saksen, die ten gevolge van den voormelden overgang hunner voorzaten, Roomsch zijn en blijven, ofschoon de oorzaak waarom het geschiedde, het bezit van den Poolschen troon, sedert jaren opgehouden heeft, en niettegenstaande de kroon van Saksen eene Protestantsche, en het land geheel Protestantsch is. Hij trof er verder ook de Prinses van Wasa aan, uit het oud Zweedsch Protestantsch geslacht, Roomsch geworden, om den Kroonprins van Saksen te kunnen huwen. Te Weenen zijnde, had Leopold de afstammelingen van zijn' broeder gevonden, die Roomsch geworden zijn, om de rijke goederen der familie Kohary te kunnen bezitten. Sedert heeft de Roomsche Belgische Kroonprins, zoon van een' Lutherschen vader, eene aarts-hertogin van Oostenrijk gehuwd, wier moeder eene Protestantsche Prinses van Wurtemberg is.

Het formulier van de bedoelde afzwering was verdeeld in 22 artikelen, luidende als volgt:

1o. Ik belijd en geloof, dat de Paus de Stedehouder van Jezus Christus is, en hij de magt heeft den menschen hunne zonden te vergeven, of ze te behouden; de menschen naar de hel te zenden, of in den ban te doen, zooals het hem goeddunkt.

2o. Ik belijd, dat de Paus is het hoofd van de Kerk, en dat hij onfeilbaar is.

3o. Ik belijd, dat al wat de Paus instelt en verordent, hetzij hij dit uit de Heilige Schrift getrokken heeft of niet, waar, Goddelijk en zaligmakend is, en dat de leeken *dit alles nog meer moeten eerbiedigen, dan de instellingen van den levenden God.*

4o. Ik belijd, dat de zeer Heilige Paus van de geheele wereld behoort aangebeden te worden, en dat men zich voor hem moet nederbuigen, *even als voor onzen Heer Jezus Christus.*

5o. Ik belijd en geloof, dat de Paus voor en boven alles en in alle opzigten moet vereerd worden; zoodat de ketters, die niet leven volgens de instellingen van den Paus, niet alleen zonder onderscheid en zonder barmhartigheid, te vuur en te zwaard moeten omgebragt, maar dat ook hunne ligchamen en zielen in de hel moeten geworpen worden.

6o. Ik belijd, dat het lezen van den Bijbel de oorsprong is van secten en verdeeldheden, en de bron van alle godslasteringen.

7o. Ik belijd, dat het zaligmakend, heilig en voordeelig is om de afbeeldingen der heiligen te aanbidden, er voor neder te knielen, pelgrimstogten te doen om ze te bezoeken, ze te versieren en waskaarsen er voor aan te steken.

8o. Ik belijd, dat een Roomsch Priester grooter is dan de Moeder Gods; zij toch heeft onzen Heer Jezus Christus slechts éénmaal ter wereld gebragt, en deed verder niets, maar de Priester offert, brengt voort en schept den Heer Jezus Christus ten allen tijde, als hij wil, en nadat hij hem geschapen heeft, kan hij hem opeten.

9o. Ik belijd, dat het voordeelig is missen te doen en giften te schenken voor de heiligen, die gestorven zijn.

10o. Ik belijd, dat de Paus van Rome de magt heeft de Heilige Schriften te veranderen, ze te vermeerderen of te verminderen, naar het hem goeddunkt.

11o. Ik belijd, dat de zielen na den dood in het vagevuur gezuiverd worden, en dat de Priester daartoe behulpzaam is door het misoffer.

12o. Ik belijd, dat hij, die onder ééne gedaante communie houdt, den Christus in zijn geheel eet, met vleesch en bloed, zijne Godheid en zijne beenderen ontvangt, maar dat hij, die het onder tweeërlei gedaante doet, slechts brood en wijn nuttigt.

13o. Ik belijd, dat er eigenlijk en waarlijk zeven sacramenten zijn.

14o. Ik belijd, dat God in de beelden wordt aangebeden, en dat Hij zich door middel daarvan aan den mensch doet kennen.

15o. Ik belijd, dat de maagd Maria de Koningin des Hemels is. Zij regeert daar met den Zoon, die verpligt is haar te gehoorzamen.

16o. Ik belijd, dat de maagd Maria meer nog dan de Heer Jezus Christus zelf, de Zoon Gods, moet vereerd worden.

17o. Ik belijd, dat de beenderen der heiligen eene groote kracht bezitten. Daarom is men verpligt ze te vereeren, en ter hunner eer kapellen te bouwen.

18o. Ik belijd, dat al wat de Roomsche Kerk gelooft, waar is, zonder eenige vervalsching, Goddelijk, zaligend en wezenlijk; maar dat al hetgeen de Evangelische Kerk, die ik vrijwillig verlaat, gelooft, valsch is, dwalende, godslasterlijk, verdoemelijk, kettersch, schadelijk, verleidelijk, gruwelijk verzonnen en denkbeeldig. Ik vervloek derhalve allen, die mij de Roomsche leer twijfelachtig en verdacht hebben voorgesteld. Ik vervloek ook degenen, die mij de vervloekte kelk hebben aangeboden. Ik verwensch ook mij zelven en noem mij vervloekt, omdat ik de vervloekte kelk van de ketters heb ontvangen.

19o. Ik belijd, dat de Heilige Schrift niet anders is dan eene onvolmaakte en doode letter, tenzij zij door den Paus van Rome verklaard worde, als ook dat de lezing daarvan aan de leeken verboden is.

20o. Ik belijd, dat de zielmissen, die de Roomsche Priester doet, veel voordeeliger en heilzamer zijn dan honderd leerredenen of predikatiën. Hierom vervloek ik al de boeken, die ik gelezen heb, en die over de kettersche en godslasterlijke leer handelen. Ik vervloek al de werken, die ik gedaan heb, gedurende den tijd, dat ik in het kettersche geloof leefde, en dat om reden zij geene de minste waarde bij God hebben, ten dage des geregts. En ik doe dit alles met een opregt hart, opentlijk de kettersche leer verlatende, in tegenwoordigheid van de zeer geleerde heeren, van de zeer eerwaarde vaders, van de vrouwen, van de jonge heeren en jongejuffrouwen, die thans hier zijn; verklarende dat de Roomsche Kerk in alle opzigten de ware Kerk is. Ik beloof mede, om nimmer weder tot de valsche en kettersche leer, die het avondmaal onder twee gedaanten gebruikt, terug te keeren, ook dan zelfs niet, als men het mij om des vredes wille zoude toestaan, en dit zoolang ik een droppel bloed in mijne aderen heb. Ik verklaar, dat ik mijne kinderen niet in die leer zal opvoeden, en ik niet zal toestaan, dat iemand anders hen daarin onderwijze. Ik verlang liever, dat zij zich in het klooster begeven, om daarin als dienstknechten Gods te worden opgeleid.

21o. Ik zweer ook, en ik verbind mij om de Evangelische en vervloekte leer geheel uit te roeijen; zoowel in het verborgen als in het openbaar; zoowel met woorden als met daden, en indien het noodig is, met het zwaard.

22o. Eindelijk zweer ik voor God en voor de Engelen, en voor u allen, die hier tegenwoordig zijt, dat ik mij nimmer, hetzij uit vrees of uit gunst zal laten bewegen, om, bijaldien er eenige verandering mogt voorvallen in den Staatkundigen of Godsdienstigen toestand, de Roomsche Kerk te verlaten; noch tot de vervloekte en kettersche Evangelische Kerk terug te keeren.

Om mijnen eed te bevestigen, ontvang ik thans de heilige communie, en ik wil, dat de tegenwoordige belijdenis, die ik heb doen opschrijven en eigenhandig onderteekend, in de oorkonden der Kerk bewaard worde.

INGEZONDENE STUKKEN.

Met genoegen heeft men uit de Provinciale Drentsche en Asser Courant van jl. Woensdag vernomen, dat de Raad der gemeente Coevorden eenparig besloten heeft, om eene Commissie te benoemen, ten einde de jaarwedde van den Secretaris dier gemeente worde verhoogd, als zich overtuigd houdende, dat zijne belooning te gering is voor de werkzaamheden, aan de Gemeentelijke Secretarie verbonden. — Wij juichen dit besluit toe, en wenschen, dat de pogingen door HEA. in het werk te stellen, met den besten uitslag worden bekroond, wijl men gaarne wil toestemmen, dat de werkzaamheden na de invoering der gemeente-wet op de Gemeentelijke Secretariën aanmerkelijk zijn vermeerderd, en dus met alle regt en billijkheid die Ambtenaren aanspraak op eene goede bezoldiging hebben. X.

Iets over Dagloonen.

Veel wordt in dezen voor de arbeiders zoo treurigen tijd gesproken en geschreven over het verhoogen der dagloonen. Maar naar het ons toeschijnt, kan men de dagloonen niet willekeurig verhoogen, evenmin als men ze lager kan stellen. Zij regelen zichzelve, evenals de marktprijzen, en het zou zeker dwaasheid wezen, wanneer men wilde, dat b. v. de boeren hunne waren goedkooper gaven, dan de marktprijs was, of dat de koopers ze duurder betaalden. Desgelijks met de dagloonen; zij regelen zich naar behoefte en aanbod. Om bij de boeren te blijven: het is hun belang en het belang der arbeiders, dat zij niet meer betalen, dan noodzakelijk is, terwijl niet één arbeider voor minder loon zal arbeiden, wanneer hij meer kan bekomen. Even als op de markt, biedt de boer zoo weinig geld mogelijk en vraagt de arbeider zoo veel hij krijgen kan, zoodat het loon zich regelt naar den drang van het werk en den eisch der arbeiders. Een boer doet bovendien verkeerd, wanneer hij te hoog dagloon betaalt, want voor het hooger loon van b. v. drie arbeiders hadden tegen een lager loon vier werk kunnen bekomen, waarom dan de vierde uit te sluiten? Stel eens: een boer neemt tien arbeiders aan voor twaalf stuivers daags, maar twaalf andere arbeiders willen even goed arbeiden en dus gezamenlijk meer werk verrigten voor tien stuivers, dan komt immers dezen het werk toe, en zoodoende zijn twee menschen meer geholpen. Zoo worden de arbeiders en de boer gediend, terwijl de laatste door het meerder voordeel alweder werk kan laten verrigten. Wil men bij eene vrije concurrentie de dagloonen willekeurig verhoogen, dan mist men het doel; het is te koopen boven de markt en dat doet niemand, die het welmeent met de arbeiders, want, hoe hooger loon, hoe minder arbeiders, hoe duurder en hoe minder werk; dus, hooge loonen, schadelijk voor de arbeiders, de basen en de nijverheid. Wanneer b. v. de eene meubelmaker hooger dagloon betaalt, dan de andere, kan de eerste onmogelijk zijne meubels voor denzelfden prijs verkoopen, als de laatste, of hij moet schade lijden. Hij zal met minder arbeiders minder en duurder meubelen leveren of geld verliezen. Alleen dan kan hij hooger loon betalen, wanneer dat hooger loon werkelijk verdiend wordt. Maar hij betaalt dan ook volgens de markt. De arbeiders weten niet, welke hooge loonen zij kunnen verdienen, zoo hunne trouw, eerlijkheid, vlijt en kunde genoegzaam gebleken is.

Het lot der arbeiders gaat ons zeer ter harte; met een leege maag zijn zulke zaken voor hen moeijelijk te begrijpen.

Maar zoo veel te beter weten het de meer gegoeden, die kunnen veel bijdragen ter verzachting, niet door het onbedachtzaam verhoogen van arbeidsloon, maar door het verschaffen van veel en nuttig werk, dat zich zelf betaalt en vooral door te trachten een gunstigen invloed uit te oefenen op de zedelijkheid der arbeiders. De oorzaken toch der tegenwoordige ellende onder de geringe stand zijn vooral te wijten aan een verwaarloosde opvoeding, aan het gebruik van sterken drank en het meest aan onbedachtzame huwelijken, die eigenlijk misdadig zijn, om dat zij het leven geven aan menschelijke wezens, die dikwijls in ellende geboren worden en sterven. Aan den anderen kant zijn zij te wijten aan de onkunde en traagheid der meer gegoeden; die kunnen meer geld laten verdienen, zoo zij slechts weten hoe en hiertoe niet te traag zijn. Zoo hebben de boeren tegenwoordig meer geld verdiend dan vorige jaren, zij kunnen van dit geld het meeste voordeel trekken, wanneer zij dezen winter veel werk laten verrigten, mits het zich zelf genoegzaam beloont. Maar hier zit juist de knoop, waren zij van het groote voordeel overtuigd, of hunne traagheid niet te groot, waarom zouden zij dan op deze wijze hun kapitaal niet willen vermeerderen. Zoo kunnen andere door het beleggen van geld in nijvere ondernemingen het lot der arbeiders verbeteren en daardoor hunne zedelijke verbetering meer mogelijk maken. — Met den wensch dat meer vermogende aan veel arbeiders tegen een behoorlijk dagloon werk zullen verschaffen, het zij onmiddelijk het zij middelijk en dat de arbeiders hoe langer hoe meer zullen begrijpen en het hun duidelijk gemaakt worden, dat eerlijkheid, vlijt en kunde zich altijd rijkelijk beloonen zelfs in de duurste tijden, eindigt schrijver dezes, zich noemende: J. C. BALLOT.

PATERSWOLDE, 17 October 1853.

Dit stuk reeds voor een vorig no. ontvangen, is toen wegens plaatsgebrek niet opgenomen kunnen worden. Red.

Correspondentie.

X. te Coevorden vraagt, waarom daar geene instructie voor den Stadsgeneesheer bestaat; naar hij meent, zijn eenige arme zieken en in nood zijnde vrouwen aan hun lot overgelaten, door afwezigheid van den geneesheer, zonder plaatsvervulling. Armenverzorgers dienden zijns inziens hiervoor te zorgen; vooral in deze tijd dient geneeskundige hulp steeds bij de hand te zijn. Verder vraagt hij inlichting, of er ook een grenstractaat bestaat tusschen Nederland en Hannover, met betrekking tot het uitoefenen der geneeskunde ter wederzijde? Immers is de alom als bekwaam geneeskundige bekende Dr. Miquel, *te Emmelenkamp, te Schoonebeek op één uur afstand van zijne standplaats, wegens gemis van patent als fraudateur gecalangeerd; ook van deze zijde practiseren geneesheeren in Hannover.*

— Het stuk ter aanbeveling van den heer B. Dommers *te Coevorden, als lid der Prov. Staten is te laat ontvangen, om in het vorige nummer opgenomen te worden, terwijl de opname daarvan in dit nummer doelloos zou zijn.*

— Het naamlooze stuk van een Protestant *uit Assen zal geplaatst worden, zoodra de schrijver zich aan ons bekend maakt.*

ADVERTENTIEN.

Heden beviel mijne Echtgenoot van een welgeschapen Zoon. Met blijdschap ontvingen wij de gave Gods. Maar treurig was het lot, dat wij moesten ondervinden, want het kind werd in den ouderdom van 24 uren door den Vader opgeroepen, die het ons ook had geschonken. Met hartzeer moesten wij ons zoontje zien sterven en betreuren het zeer.

DROUWEN, den 21 October 1853.

W. H. COOPMANS,
G. H. DARWINKEL.

DADELIJK OF 1° MEI 1854 TE
AANVAARDEN,
wordt te HUUR aangeboden voor een matigen prijs eene
HEEREN BEHUIZINGE

te *Dwingelo*, (Prov. Drenthe), met **vijf KAMERS, KEUKEN, KELDER, STALLING en groote SCHUUR**, en bijgelegen **fraaije spatieuse TUIN**, des verkiezende met nevensgelegen **GROENLAND.**

Adres met *franco brieven* bij den Notaris Mr. W. O. SERVATIUS te *Dwingelo.*

Een HUIS, TUIN en STALLING voor **8 paarden**, om op 1 Mei 1854 te aanvaarden, staande aan de Brink, thans bewoond door den Postmeester VAN ERKELENS.

ASSEN, den 25 October 1853.

VOOR HONDERD GULDENS

Een **zwart RUIN-PAARD**, oud **9 jaren**, mak in alle tuig, benevens eene hoeveelheid **best PAARDEHOOI**, bij schatting **3 à 4000** ponden.

Adres bij den Uitgever dezer Courant.

De **ONTVANGER** der REGISTRATIE en DOMEINEN te *HOOGEVEEN* zal op **Woensdag, den zestienden November 1853**, des morgens om 10 uren, ten overstaan van den Notaris Mr. A. SLINGENBERG te *Coevorden*, ten huize van P. RIKKERS aldaar, overgaan tot de

VERPACHTING

voor den tijd van ZES JAREN van de **GRONDEN**, behoorende tot de VESTING *COEVORDEN*, om te BOUWEN, WEIDEN en HOOIJEN, zoomede van de **VISSCHERIJ** in de GRACHTEN der VESTING; terwijl tevens **DENZELFDEN DAG** op

AFBRAAK ZAL WORDEN VERKOCHT.

Het **WACHTHUIS** buiten de **VRIESCHE POORT** te *Coevorden.*

Alles op de **VOORWAARDEN**, welke 14 dagen bevorens op de gebruikelijke plaatsen ter lezing zullen liggen.

De Ontvanger voornd.,
VAN SONSBEECK.

J. O. VAN HOUTEN te Assen, heeft uitgegeven:

KORTE HANDLEIDING
TOT HET GEBRUIK DER
AARDGLOBE,
BIJ HET ONDERWIJS IN DE WISKUNSTIGE AARDRIJKS BESCHRIJVING,
VOOR GYMNASIA EN INSTITUTEN EN TOT ZELFOEFENING.
DOOR
G. v. HENNEKELER,
Math. & Phil. Nat. Cand.
f 0·80.

En debiteert verder met succes:

I. **JAEGERS uitgebreide Hand-A… las der geheele Wereld**, in 48 ka… ten . . . . *f* 5—…

II. **JAEGERS Atlas der geheele aar… de**, in 21 kaarten, ... *f* 2—60.

Beide ATLASSEN munten uit èn door naauwkeurigheid en netheid van bewerking, èn door min kostbare prijs.

III. **A. H. PAREAU, de oude kerk te Assen**, beschouwd in betrekking tot plaa… selijke Gemeenten en de *Hervorming in Dre… the*, ... *f* 3—1…

Men leze de gunstige recensiën van … Werk in onderscheidene Tijdschriften.

Is door **aankoop** EIGENAAR geword… van:

IV. **Negen Fabels van LA FONTAIN…** bearbeid met het doel, om het oordeel … scherpen, duidelijke begrippen te doen vo… men, den smaak te beschaven en nutti… zaakkennis te doen verwerven, als eene pro… ve van geestontwikkelend onderwijs in … Fransche taal . . . . *f* 0—…

Voor schoolgebruik en huisselijk onderwi… is dit boekje bijzonder aan te bevelen.

V. Dr. **J. M. NOORDEWIER, Crit… een dialoog van Plato**, vertaald … opgehelderd . . . . . . *f* 1—…

Slechts weinige exemplaren … van over.

VI. **J. VAN DER VEEN Az., Drentsc… Mosaiek, 2 stukjes.**

Opdat ieder zich deze Drentsche typen, … eene aangename en onderhoudende wijze g… schreven, kan aanschaffen, heb ik de p… van de beide stukjes in plaats van 80 op … cts gesteld.

BURGERLIJKE STAND.

HOOGEVEEN, 16—23 Oct. Ondertr.: J. Kropveld met … Cohen. — Bev.: C. H. Schuldink, geb. Salomons, van d.; … Otten, geb. Bremer, van d.; P. Boesnach, geb. Hart, van … R. K. Jonker, geb. Ruinen, van d. — Overl.: Bartholo… Christiaan Travers, weduwenaar; ruim 59 j.; Hendrik … bijna 5 m.; Jan Hartman, ruim 14 j. en 9 m.; Arend … ruim 37½ j.; Lambert Teerts Slomp, weduwenaar, bijna 7… Aaltje Coelingh, ruim 15 m.; Cornelia ten Cate, echtgeno… van Arend Hartman, overleden te Genemuiden.

COEVORDEN, 16—23 Oct. Bev.: J. van Engen, geb. … Tarel, van d. — Overl.: V. Heijmans, weduwe M. J. de Jong… 88 j.; Jan Seljade, 5 j.; Maria Opgeenend, 13 j.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 25 Oct.

Tarwe, Jarige	70 N.pd.	*f* 0.00	Boekweit, zand	65 N.pd.	*f* [illegible]
„ N. Oml.	68 „	„ 11.30	„ „	67 „	„ [illegible]
dito.	70 „	„ 11.80	„ veen	64 „	„ [illegible]
„ „ Old.	68 „	„ 11.10	„ „	66 „	„ [illegible]
„ „ „	70 „	„ 11.60	Paardeboonen..	*f* 6.50	à 8…
Rogge, N. Inl.	66 „	„ 9.00	Groene Erwten.	„ 10.50	à 1…
„ O. „	68 „	„ 9.40	Graauwe „	„ 12.00	à …
„ „ „	70 „	„ 9.80	Koolzaad	„ 11.75	à …
Haver. N. dikke	40 „	„ 4.10	Gort, grove .	„ 10.00	…
„ „	50 „	„ 4.90	Gort, parel .	„ 13.50	à 1…
„ Voer	35 „	„ 3.25	Olie, raap per vat	38.00	à …
„ „	40 „	„ 4.10	Raapkoeken. . . .		à 00…
„ Zwarte	35 „	„ 3.40	Lijnkoeken	00.00	à 00…
„ „	40 „	„ 3.90	Boter ¼ ton. . . .	00.00	à 00…
Garst, N. wint.	54 „	„ 7.05	Boter ⅛ „		à 00…
„ „ „	56 „	„ 7.35			
„ „ zomer	54 „	„ 6.40			
„ „ knob.	60 „	„ 7.85			

Tarwe ging heden hooger af, vooral de zware soorten. Ro… meest als voren. Boekweit 10 en Garst 15 cent hooger ged… Haver met meer vraag, iets hooger verkocht. Overigens w… verandering.

ZWOLLE, 21 Oct. Tarwe f 12,00 a f 13.50. — Rogge f … à 9.90. — Garst f 0,00 a f 0,00. — Boekweit f 6.75 à f 7,80. … Boonen f 0,00 a 0,00. — Aardappelen f 2,40 à 3.75. — Boter … ⅛ ton f 19,25 à 19,75; per ℔ f 0,80 a *f* 0,95.

STEENWIJK, 24 Oct. Rogge *f* 9,10 à 9,75. Boekweit *f* … a *f* 8.00. — Boter per ⅛ ton 19,75.

OLDEMARKT, 22 Oct. Boter ⅛ vat *f* 19,50 à …

AMSTERDAM, 24 Oct. TARWE en ROGGE … prijzen met goeden handel. Tarwe: 128 ℔ bonte Poolsche *f* 440; 1… 445, 450, 455; 130 ℔ dito *f* 462, 465; 126 ℔ dito *f* … ℔ Wismar *f* 430; 128 ℔ Deensche *f* 430; 126 ℔ jarige Groni… ger *f* 387; 124 ℔ dito *f* 380 aan de Zaan; 129 ℔ Kuba… *f* 380. Rogge: 123, 125 ℔ Pruissische *f* 294, 300; 121 ℔ … we Odessa *f* 285; 120 ℔ Salonica *f* 270; 117, 118 ℔ … Archangel *f* 279, 282; 117 ℔ oude Gedroogde *f* 273. — GA… ruim prijshoudend; 112 ℔ Holsteinsche *f* 260. — HAVER … der handel. — BOEKWEIT tot vorige prijzen … 121 ℔ … *f* 246, 249.

GRAANPRIJZEN en BROODZETTINGEN.

De gemiddelde prijzen der Rogge en Boekweit op de … weekmarkten, gedurende de eerste helft dezer maand, … ben bedragen per mudde: *Assen*, Rogge *f* 9.12⁵. Boekweit *f* … *Coevorden*, Rogge *f* 9.25. Boekweit *f* 7.25. *Hoogeveen*, … *f* 9.40. Boekweit *f* 7.78⁵. *Meppel*, Rogge *f* 9,25. Boekweit *f* 7… De zetting van de 6 Ned. ℔ roggebrood is laatstelijk be… *Coevorden* 66 cent. *Hoogeveen* 67 cent. *Meppel* 68 cent.

ASSEN, 21 Oct. 1853.

221ste **STAATS-LOTERIJ.** VIJFDE KLAS…

5de Lijst. No 2974 *f* 25000. No. 15582 *f* 1500. … *f* 1000. No. 1963 *f* 400. Nos. 1262, 3438, 16097 … ieder *f* 200.

PRIJSCOURANT DER EFFECTE…

AMSTERDAM, 24 Oct. 1853.

			GEBLEVEN.			
Nederl. W. S.	2½ pct.	60	*Polen*, Oblig.	4	[illegible]
„ „	3 „	72⅛	*Spanje.* Oblig.	1	[illegible]
„ „	4 „	90⅝	Obligatiën	3	[illegible]
Amort. Synd.	3½ „		Binnenl.	3	[illegible]
Handelm.	4½ „		Amortisable		
O. I. Leening	4 „		Bewijz. Coup.		
Aand. Holl. Spoorw.			*Oostenrijk*,		
Aand. Rijn Sp.	4½ „		Oblig. Goll	5	[illegible]
Haarl. Meer	5 „		„ „	4	[illegible]
Rusl. Ob. Hope	5 „	102¼	„ Metal.	5	[illegible]
Dito 1828/29	5 „	101½	„ „ N.	5	[illegible]
Cert. 1831/33	5 „		„ „	2½	[illegible]
Dito 1840	4 „		*Belgie*, Cert.	2½	[illegible]
Dito Stieglitz	4 „	86	Rothschild	2½	[illegible]
Ins. in Assign.	6 „		*Portug.*, Lond.	5	[illegible]
Cert. van dito	6 „	69	„	4	[illegible]
			Amerika Bank-Act.		[illegible]

TER BOEK- EN COURANTDRUKKERIJ
VAN **M. T. Sz. GRATAMA**, te A…

BIJVOEGSEL, bij de Provinciale Drentsche en Asser Courant van Woensdag 26 Oct. 1853.

DE VERTELLER ENZ.

Sleur en aardappelschillen.

Duurte van levensmiddelen brengt dit voordeel aan, dat hoog-wetenschappelijke en laag-huisvaderlijke vraagpunten omtrent accijnsen, in- en uitvoerregten, en mogelijkheden van verbetering daarvan, verlevendigd worden. Velen echter rigten daarbij niets meer uit, dan redeneren, klagen en verwachten. De schrik is echter doorgaans erger dan de wezenlijkheid of de uitkomst; maar zoo wij werkelijk eene aanhoudende duurte te wachten hebben, het is, alsof alleen wetten en regering, niet de ingezetenen zelve, die kunnen lenigen. Eene kleine uitzondering hierop heeft zich vertoond, namelijk hier of daar eenige verhooging van dagloon aan sommige handwerkslieden. Zulk eene verhooging kan hare goede zijde hebben, vooral wanneer zij aan de knapsten wordt toegestaan en de brekebeenen liever op lager loon worden gezet: want wat regt en billijk is, kan niet nadeelig zijn. De verhooging is echter gedeeltelijk een natuurlijk gevolg van de sedert eeuwen voortgaande opdelving van goud en zilver, dus waardevermindering van het geld en prijsvermeerdering der waren; voorts een gevolg van vermeerderd vertier in vooruitgeholpen plaatsen, diensvolgens van behoefte aan bekwame werklieden. Indien zulk eene verhooging te ver ging, zou zij zoowel knechten als heeren ellendig opbreken; want zij zoude de ondernemingen en bestellingen van werk afschrikken en verminderen; zij konde zelfs misrekeningen verergeren tot bankroeten. Onbemiddelde en andere lieden kunnen veel meer doen om duurte te verzachten. Ik behoef niet te zeggen, hoeveel tabak onnoodig of onnut verdampt wordt. Ik behoef niet te zeggen, hoeveel graan tot brood wierd gebakken, in plaats van tot sterke dranken verstookt te worden, indien zeer velen liever onze domperstjes geliefden te zetten op de vlammetjes in hunne kelen, dan op kaarsen tot beschaving en bekwaamheid. Ieder weet dit wel. Maar de meesten gaan steeds hun oude sleur.

Ja, de sleur, de stijfhoofdige sleur, houdt vele verbeteringen tegen. Bij de hoogere aangelegenheden van den geest doet steeds de sleur aan eene menigte van voortgeplante begrippen en praktijken vasthouden, als aan onbetwijfelbare noodwendigheden. En in den kring der meer stoffelijke of ligchamelijke behoeften, verhindert niet alleen de sleur de verspreiding van veel nieuws, dat goed zoude zijn, maar blijft de sleur doof en blind, zonder naar iets beters rond te tasten of er zelfs om te denken. Hercules en Simson waren sterk: de sleur, al slaapt zij, is oneindig sterker.

Wat onze eetwaren betreft, aan velen valt het niet eens in, hoe zij hun potje anders koken of anders hunnen boterham smeeren zouden, dan naar hun oude sleur. Onlangs heeft een Franschman in bedenking gegeven, om het meel voor brood met eenig rijstmeel te vermengen. Ik zou wel in bedenking willen geven, of niet uit berken, dennen, eiken, enz. eene hartelijke en voedzame soep ware te koken. En wie weet, hoevelen iets dergelijks in bedenking hadden te geven, dat althans beproefd kan worden.

Maar ik heb óók iets in bedenking te geven, waar ik zelf gedurende eenigen tijd de proef van genomen *heb*, namelijk, om de aardappelen ongeschild te kooken en met de schil te eten. Mij smaken ze ongeschild beter. Ik heb wel gevraagd, waarom toch de varkens lekkerder aardappelen moeten eten, dan de menschen, en waarom de schillen liever naar den mesthoop moeten, dan in onze magen. Onze geiten kunnen wij beterkoop, zelfs met lijnkoeken, voederen, dan met het beste gedeelte onzer aardappelen. Het beste, zeg ik. Een belgisch professor heeft, niet zeer lang geleden, zijn bevinden bekend gemaakt, dat de schil het voedzaamste deel van den aardappel is. Daarbij, hoeveel mudden schillen zouden in ons land wel verloren gaan van honderd mudden aardappelen? Ik zeg weder, in ons land. Want elders is het niet vreemd, de aardappelen òngeschild te eten. Dit weet ik stellig te zeggen van Zwitserland en van het zuiden van Frankrijk en Duitschland. Bij ons heeft de sleur niet belet, dat voor smulpartijtjes de aardappelen ongeschild in de asch worden gebraden. Waarom zou het dan onmenschelijk zijn, ze ook ongeschild in water te koken? Ze zuiver af te wasschen, kost minder moeite en goeden tijd, dan ze te schillen, en water is zuiverder, dan asch. De schil der grovere en fijnere boomvruchten bevat meestal het bitterachtige geneesmiddel tegen het maagverslapende van het binnenste. Evenzoo, zou ik denken, zijn de aardappels ongeschild gezonder. Voorts is niet voorbij te zien, dat uit het binnenste van den aardappel ook nog de beste vochten worden weggekookt. Hoeveel mudden aardappelkracht zouden bij ons al verder van honderd mudden aardappels met het water naar de goot gaan? Onze geschilde aardappels worden, blijkens de ondervinding, zoo flaauw en laf uitgetrokken en uitgekookt, dat niemand zulke overschotten eten wil, of bijgebragt zout moet er weder een kunstmatig smaakje aan gegeven hebben. Dat zout kost onnoodig geld, verbijt en verstijft onnoodig de ingewanden, en veroorzaakt onnoodige dorst (die ook niet altijd met klaar water gestild wordt.) Waarom toch een natuurlijk bestanddeel van een goed plantenvoedsel weggeworpen, om ons voor het moedwillig verlies te troosten met het inzwelgen van gesmolten steenkristallen? Of waren de reuzen, de wilden en krachtigste volken zoo groot en stevig uitgegroeid van het zoutsnoepen? Zout is, even als belastingen, een noodzakelijk kwaad om er spijzen mee voor den winter te bewaren, die anders bederven zouden; maar zout is noch kost, noch toespijs. Aardappels bewaren zich zonder zout. Onze aardappels zou ik veel liever beveiligen tegen alle kwetsing of uitsnijding van den schil. Want door die wondjes wordt het zout ingekookt, zoo de sleur het niet uit het water missen wil, en wordt de geur uitgekookt. Dit is duidelijk te leeren van gekwetste beetwortels, omdat die *rood* bloed verliezen. Het aardappelbloed is evenwel niet geheel ongekleurd, zoo als ieder dagelijks kan gaan zien, om er heete tranen bij te weenen over voedselvergooijing in 't groot, als hij maar een weinig gelieft te keukenklouwen, gelijk

(*IJsselbode.*) *Een Gortenteller.*

De heer Stowe over de Maine-wet.

Den 23 April l.l. hield de Schotsche afschaffings-vereeniging (*the Scottisch Temperance League*) hare jaarlijksche vergadering, in welke door onderscheidene sprekers het woord werd gevoerd. De heer Stowe uit Amerika, (de echtgenoot der beroemde schrijfster van de *Hut van Oom Tom*), was onder dezen en trok niet weinig de aandacht, door zijne belangrijke rede. Zij had ten onderwerp den toestand der afschaffingszaak in Amerika en vooral het groote feit der verbodswet, aldaar in onderscheidene Staten, maar allereerst in Maine ingevoerd, en naar dezen Staat genoemd. Gaarne deelen wij uit deze belangrijke toespraak het een en ander, bij uittreksel, aan onze lezers mede.

„Ik wensch u dezen avond bezig te houden" zeide de heer Stowe, „met de oorzaken, den aard en de uitwerking der Maine-wet. Sedert vijf en twintig jaren deel genomen hebbende aan de zaak der afschaffing, in al hare tijdperken, van haren nederigsten toestand af tot aan de ure harer overwinning toe, ben ik overtuigd, dat alle ware afschaffings-pogingen moeten eindigen in eene Maine-wet. Ik kwam het eerst in Maine in 1819, voor dat iemand dacht aan afschaffing, verliet dat land na zes jaren, kwam terug in 1850, juist toen men zich begon te verheugen in de overwinning der Maine-wet, en leefde daar twee jaren, om getuige te zijn van hare uitwerking. De Staat Maine nu is hoofdzakelijk bewoond door zeelieden, visschers en menschen, die den winter doorbrengen met het hakken en vervoeren van hout uit de bosschen naar de rivieren, en, daar zij bij al deze bezigheden aan veel vermoeijenis en slecht weder zijn blootgesteld, meende men algemeen, dat geestrijke drank voor hen noodzakelijk was, waaraan dan ook in overmaat werd voldaan, zoodat in dezen Staat het misbruik van dien drank even sterk de overhand had als thans in Schotland.

Toen ik in 1819 in Maine kwam, waren er zoo vele dronkaards en zoo vele armen, en stierven er zoo vele menschen vóór hun tijd door den drank, dat het volk vroeg; „wat zullen wij toch doen? deze drank zal ons allen ruïneren, er moet iets geschieden;" en zij begonnen allerlei te beproeven, maar alles bleek onvoldoende te zijn. Zij maakten verbeteringen, zij verminderden de drinkgewoonten, zij hielden menigeen van de dronkenschap terug; maar velen werden medegesleept en honderden gezinnen werden in armoede gedompeld en tot de grootste ellende gebragt. Eindelijk zeide het volk, zij wilden dit niet langer verdragen. Meent niet dat deze Maine-wet eene daad was van de wetgeving of van den Staat — niet alzoo, zij was eene daad van het volk zelf, en daarom is zij ten uitvoer gebragt. Daardoor is het, dat ze allen tegenstand te boven kwam. Nooit zag ik eene wet, die zoo heerlijk werkte. Maar het volk was overtuigd dat het zulk eene wet behoefde, en zij werd uitgevaardigd, — ofschoon er 25 jaren noodig waren geweest om de openbare meening op deze hoogte te brengen.

In minder dan 6 maanden was de Gouverneur [die er eerst niet mede was ingenomen] gunstig voor de wet gestemd. En toen, bij de eerstvolgende zitting der wetgeving, door de tegenstanders eene krachtige poging werd aangewend, om haar tegen de wet te winnen, bleek de meerderheid ter harer gunste nog grooter te zijn dan te voren; en als, ten derde male, een voorstel te berde werd gebragt, om haar te verbeteren, werd zij zelfs nog strenger gemaakt dan in het begin,

Nu zult gij misschien zeggen, deze wet is eene inbreuk op het regt van het publiek (*public rigth*); hoe konden zij het volstrekt verbod van het verkoopen van alcohol verdedigen? Op deze wijze: ze zeiden, wij weten, dat het gebruik van dit artikel gevaarlijk is, en eene bron van tallooze ellende, — wij weten dat het armoede, jammer, gebrek en duizend rampen in het huisselijk leven brengt, — wij weten dat het twee derde van al het pauperisme, drie vierde van alle misdaden veroorzaakt; en ze zagen niet, dat het eenig nut deed ter vergoeding aan al dit kwaad, — dat, hoe meer zij deze zaak onderzochten, zij des te meer bemerkten, hoe alcoholische dranken niet noodig waren voor gezonde lieden, maar integendeel in het algemeen schadelijk; en ze zeiden verder: wij hebben regt deze trafiek te verbieden, hetzelfde regt dat wij, in het belang der maatschappij, hebben om de muntvervalsching, den sluikhandel en andere voor het algemeen schadelijke praktijken, te beletten. Indien iemand in eene onzer steden eene speelbank komt oprigten, of valsche munt gaat maken, of sluikhandel drijft, zijn wij volkomen geregtigd zijne gereedschappen prijs te verklaren en te vernietigen, ofschoon ze zijn bijzonder eigendom zijn.

Binnen zes maanden nadat de wet in werking was gekomen, waren hare vrienden twee tegen één, en menige gemeente, die hare afgevaardigden in last had gegeven *tegen* te stemmen, zond het volgende jaar vertegenwoordigers ter harer gunste.

Ik wil slechts één voorbeeld uit velen noemen. Het kleine plaatsje Fairfield met 2400 inwoners had 18 tapperijen, die bij het uitvaardigen der wet alle, op 4 na, hare nering opbraken. De overheid nam daarop, van deze 4, alle flesschen in beslag en stortte den inhoud uit in de rivier. En wat was het gevolg? Het jaar, voor dat dit gebeurde, had men 1100 dollars aan armenbelasting te betalen, het volgende, bedroeg deze slechts 300 doll. Van deze 800 uitgewonnen doll. besteedden zij 600 voor hun schoolfonds. De bezittingen worden daar ter plaatse jaarlijks getaxeerd, en de belasting hiernaar geregeld. Nu bevonden zij, dat, na de opruiming der drankwinkels, de waarde dier bezittingen bijna was verdubbeld. Dit is niet het eenige voorbeeld. In sommige gemeenten heeft de armoede geheel opgehouden. In andere gemeenten staan de gevangenissen ledig. De eigenaar eener branderij in Portland, een der rijkste lieden van Maine, was eerst wel ontevreden, maar kwam binnen weinige maanden in eene openbare vergadering de verklaring afleggen, dat, al had hij tien branderijen, hij nogtans de wet goed zou keuren, — zoo sterk was de verbetering, die hij rondom zich bespeurde. Een ander inwoner van Portland was eigenaar van een aantal woningen: éénе van deze werd bewoond door een metselaar, die in geen vijf jaren huur had betaald, doch ter wille van de vrouw en de kinderen, vergunde hij den man nog een jaar te blijven. Nadat de Maine-wet een jaar in werking was geweest, betaalde de huurder hem niet alleen de huur van dat jaar, maar al het achterstallige. De eigenaar was verbaasd en vroeg hem, van waar hij het geld had. O! zeide hij, ik kan nu 's morgens naar mijn werk gaan, — vroeger zag ik eene tapperij aan elke hoek, en werd ik verleid, eens te proeven; toen ging ik dagelijks voort met drinken, en verzuimde mijne zaken, mijn gezin was geruïneerd en ik zelf een ongelukkig mensch, maar nu is er geene tapperij meer, ik kan zonder drank blijven; ik dank God voor deze wet.

De heer Stowe bragt nog onderscheidene belangrijke bijzonderheden te berde en eindigde zijne welsprekende rede, die diepen indruk had gemaakt, onder luide toejuichingen.

De doortogt om de Noordpool.

Wij hebben reeds kortelijk melding gemaakt, dat het den bevelhebber M'Clure gelukt was een noordwestelijken doortogt uit de Atlantische naar de Stille Zuidzee te vinden, hetgeen de beroemde zeereizigers Parry, Ross en Franklin vóór hem te vergeefs beproefd hadden. Wij kunnen thans omtrent deze belangrijke ontdekking nadere bijzonderheden mededeelen.

De scheepsbevelhebber M'Clure was in December 1849, met het schip Investigator, ter opsporing van sir John Franklin en diens togtgenooten onder zeil gegaan; kapitein Kellett werd in 1852 met dezelfde zending belast. Van beiden heeft de Engelsche admiraliteit berigten ontvangen. Van Franklin was geen spoor kunnen ontdekt worden, doch de bevelhebber M'Clure schrijft uit Mercy's Baai (Barings Eiland), in April 1853, dat hij den noordwestelijken doortogt volbragt heeft, welken men gedurende vier eeuwen gezocht had. Hij heeft niemand zijner equipage verloren, niettegenstaande de ontzettende moeijelijkheden en gevaren, waarvan deze doortogt vergezeld ging, te midden van ijsschotsen, welke 6 à 7 voeten boven het water uitstaken, doch waarvan het onderste gedeelte van 43 tot 70 voet diep ging. Er zijn bewoonde streken gevonden, meer noordwaarts dan men tot dusver gekomen was, in Wallaston en Victorialand, en ten noorden op Prins Albert's-land.

De bevolkingen zijn van zeer zachten aard en zeer vriendschappelijk, en men heeft veel zuiver koper gevonden. De inboorlingen gebruiken het, om hunne wapenen te slijpen, en zij schenen zeer verwonderd, toen de matrozen eenige stukken opraapten, als van waarde zijnde.

In April 1852 had de commandant M'Clure zich met eene slede naar de Melvilsche Eilanden begeven, waar hij een der schepen van kapt. Austin of mondbehoeften meende te vinden. Doch hij vond slechts een berigt van den luit. M'Clintock, de plaats aanwijzende, waar zich de levensbehoeften bevonden en de ligging der schepen. Daaruit is opgemaakt, dat de nasporingen waren opgegeven, en dat geen vaartuig zoo ver was gekomen. Sedert October 1851 was de equipagie van de Investigator op twee derden van haar rantsoen gebragt, een half pond vleesch daags, in een klimaat, waar, volgens het zeggen van den commandant, zij gemakkelijk vier pond hadden kunnen gebruiken.

Op de hoogten, welke de baai omgeven, waren vele dassen en ander wild gevonden, hetwelk een goed voedsel opleverde.

Het eenig bekende gedeelte der berigten van kapitein Kellett is van den 7den Maart, uit Melvill's eiland. Hij meldt, dat hij veertien dagen te voren door M'Clure was aangetroffen; dat allen in goeden welstand waren, maar honger leden. Hij had eenige zijner manschappen afgezonden, om door de Baffin's baai terug te keeren.

De aankomst van den commandant Inghlifield bij de admiraliteit, met berigten van de noordpoolreizigers, heeft natuurlijk groote deelneming gewekt. De togt van den commandant M'Clure zal in Europa algemeen bijval vinden. Een zijner officieren, de heer Creswell, overbrenger zijner depêches, is door zijne tegenwoordigheid een levend bewijs voor dit groote feit: de ontdekking van eenen noordwestelijken doortogt, volbragt zonder dat men op eene reis, welke drie jaren geduurd heeft, eenig ongeluk ontmoet heeft. De commandant M'Clure was eerste luitenant ter zee op het schip Entreprise van sir James Ross, bij den eersten togt van sir John Franklin, en werd daarbij in rang verhoogd. Hij nam vrijwillig dienst bij den tweeden togt, en begaf zich naar de Straat van Behring, met kapitein Collinson, die hem in 1850 verliet, om naar Hong-Kong te vertrekken. Maar M'Clure zocht eene plaats in het noordwesten, om te overwinteren, en kapitein Kellett is juist aangekomen, toen hij naar de ijsstreken vertrok, zeggende: „ik moet verder, ik vertrek op mijne eigene verantwoordelijkheid." Dáár was de laatste gemeenschap met den Investigator, aan deze zijde der Noordpool; en hetgeen ongeloofelijk schijnt, dezelfde commandant M'Clur, en dezelfde kapitein Kellett hebben zich daarna voor het eerst aan gene zijde der Noordpool weder ontmoet; het was namelijk kapitein Kellett die den heer M'Clure en zijne wakkere zeelieden van den dood redde en hun hulp verleende, om deze schier bovenmenschelijke onderneming te volbrengen. Eere zij den heer M'Clure [zegt de *Morning Herald*), die bij zijn vertrek uit Engeland ons toeriep: „ik zal Franklin ontdekken of den doortogt volbrengen."

Het journaal van den heer M'Clure is zeer belangrijk. Meest op alle plaatsen, waar hij inboorlingen aantrof, waren zij van eenen zachten en vriendelijken aard, en meer verwonderd dan verschrikt, om voor het eerst Europeanen te zien.

Onder dagteekening van den 24sten Sept. 1850, sshrijft de heer M'Clure het volgende: „Bij het aanbreken van den dag zagen wij de straat van Barrow vol ijs. Wij besloten, er te overwinteren, en daar wij eene tamelijk goed beschutte plaats aantroffen, lieten wij het anker vallen op 74,6° noorder breedte en op 117,54° wester lengte. Dien nacht zijn wij tusschen het ijs geklemd en niet meer van plaats veranderd. Wij liggen veilig. De stroomen langs de kusten der Poolzee schijnen meer of min den invloed van den wind te volgen, doch buiten twijfel is er langs de westelijke kust van Bahrings eiland, een bestendige stroom naar het oosten. Eens hebben wij, bij kalm weder, twee knoopen gezeild, en toen de overtuiging erlangd, dat de stroom van het westen komt. De winden langs de kust van Amerika en in de straat van den Prins van Wallis zijn meestal noordoostelijk, maar hier zijn zij van Z. Z. W. tot N. O.

„Een schip zou geen kans hebben, het westen te bereiken, indien het door de Poolzee stevende, omdat de stroom langs de kust zeer eng, de wind tegen is en het ijs onoverkomelijke hinderpalen oplevert; maar dwars door de straat van den Prins van Wallis, en langs de kust van Amerika houdende, geloof ik, dat de doortogt uitvoerbaar is. Op de Oostkust der Straat is veel drijfhout, en op de Amerikaansche kust vindt men veel wild. De hoogten leveren eenen overvloed van rendieren en hazen gedurende den geheelen winter. De gezondheidstoestand der eqnipage is steeds zeer voldoende: wij hebben geene dooden gehad, en geene sporen van scheurbuik.

„Mijn voornemen is, zoo ik kan, dit jaar naar Engeland terug te keeren, en dan zal ik Melvill's-eiland en de haven van Leopold aandoen; doch, indien men geene tijding meer van mij ontvangt, zullen wij waarschijnlijk in het poolijs gedreven zijn, of ten westen van Melvill's-eiland, waar iedere poging, om ons hulp aan te brengen, vruchteloos zou zijn. Ieder vaartuig, dat in die streken komt, wordt verbrijzeld. Het best is dus, levensmiddelen aan te voeren of een schip naar eene haven te zenden, en op die wijs hulp te verschaffen aan de nog in leven geblevene manschappen. Wij hebben geen spoor, nog eenig teeken gevonden, dat ons kan doen vermoeden, dat de expeditie van sir John Franklin ooit in deze streken geweest is."

In 1852 is dit berigt door den heer M'Clure op eene plaats neder gelegd, van waar het als het ware, door eene bijzondere beschikking der Voorzienigheid, bij de admiraliteit is bezorgd.

In eene depèche van den 10den April 1853, uit het eiland van Bahring geschreven, ontvouwt de heer M'Clure zijne reisplannen voor 1854, en geeft hij de middelen op, om hem te zoeken of hem ter hulp te komen,

indien, na zeker tijdsverloop, niets van hem werd vernomen.

„Welke ook, zegt hij, het einde van dezen langen, doch niet onnutten togt, moge zijn, hoop ik, dat gij den Raad wel zult willen verzekeren, dat ik, in geheel mijn gedrag, geleid ben geweest door hetgeen ik achtte mijn pligt te zijn, namelijk, tot het uiterste toe het doel der expeditie te volgen, en alhoewel ik niet geslaagd ben, berigten in te winnen nopens het lot onzer landgenooten, vertrouw ik toch, dat de diensten, bewezen met zulk een groote uitgestrektheid wegs bekend te maken, met de ontdekking van een groot land, gedeeltelijk bewoond door een eenvoudig en tot dusverre onbekend volk, maar bovenal, met de naauwkeurige kennis van dien doortogt van den Atlantischen Oceaan naar de Stille Zuidzee, welke gedurende zoo veel eeuwen voor het zeevarende Europa een raadsel is geweest, zoodanig, dat men zijn bestaan als een fabel beschouwde, dat dit alles belangrijk en gewigtig genoeg moge geoordeeld worden, om van hunne lordschappen eene gunstige erkenning onzer diensten te mogen ontvangen."

Men zal zich herinneren, dat, bij eene Parlementsacte, een prijs van 20,000 pd. st. is uitgeloofd, voor hem, die het eerst den noordwestelijken doortogt bewerkstelligt, benevens eene premie van 5000 pd. st., voor het eerste schip, dat over de Noordpool zeilen zou.

ALLERLEI.

Het laatste nummer van het Journal des Chasseurs, een veelgelezen tijdschrift, dat in Parijs verschijnt, geeft een omstandig verhaal van eene leeuwenjagt onlangs in Noord-Afrika gehouden. Sinds geruimen tijd had een leeuw de streek tusschen Krenchela en de grenzen van Tunis onveilig gemaakt; reeds in het vorige jaar hadden de Arabieren, ten getale van ruim 200, een drijfjagt aangelegd, met het voornemen den lastigen nabuur te vellen of althans te dwingen hunnen omtrek te verlaten. Zij bragten een doode en vijf gewonden uit den strijd naar hunne douärs terug, zonder hun doel te bereiken. In de maand Julij dezes jaars kwam Jules Gèrard, de bekende leeuwenschutter en een Hollandsch officier, die zich te zamen op eene jagtreis in het Aurès gebergte bevonden, met hunne tenten in die landstreek, en eerstgenoemde werd door den stam der Amâmara's dringend verzocht hen van die plaag te verlossen. Na drie dagen vruchteloos het voetspoor gevolgd te hebben, ontmoetten zij in den namiddag van den 26sten Julij den leeuw, die echter, na zwaar in den schouder gewond te zijn, het gevecht ontweek. De beide jagers en vier gewapende Arabieren vervolgden het roofdier in het bosch der Arled-Berber, toen zij bij het vallen van den avond het bloedige spoor verloren en in de schemering eensklaps op den gewonden stieten, die hen woedend aanviel, een Arabier neêrwierp en verscheurde. Allen vuurden te gelijk, zonder dat de leeuw, door onderscheidene kogels getroffen, zijne prooi losliet, toen Jules Gérard een paar passen voorwaarts trad en den leeuw rakelings naderende, hem met een laatsten kogel neêrvelde. De huid van dit prachtige dier, dat eene lengte heeft van ruim zeven ellebogen, is bestemd om aan de Keizerin der Franschen te worden aangeboden. De Hollandsche officier daarbij vermeld, is de heer C. M. de Jongh van Rodenburgh, 1ste luit. bij het 4de reg. inf., die met onderscheiding de laatste expeditie der Franschen in Afrika heeft medegemaakt.

—

Een kassiersknecht te Parijs, die voor eenige dagen, met een zak met geld op den rug, langs de barrière Pigale in de hoofdstad wilde terug keeren, werd onverhoeds en van achteren aangevallen door twee kerels, waarvan de een den zak met eene enkele snede van onder tot boven opensneed, tijdens de ander het uit den zak stortende geld in den slip van zijne kiel opving; de geheele bewerking duurde geene seconde, waarna beide dieven het hazenpad kozen. Men is er echter in geslaagd, hen in handen te krijgen, vermits men hen met hunne vracht geld niet aan een der commiezen-huisjes wilde doorlaten en hun op presumtie, niettegenstaande hun verzet, in hechtenis nam.

—

Men schrijft uit Aalsmeer aan het *Handelsblad:* In het voorjaar gelijk aan velen bekend is vereenigden zich Ruurd Johannes Smit en Ruurd Jakobs Symensma, leeraren bij de Vriesche Doopsgezinde gemeente te Balk, grietenij Gaasterland, prov. Vriesland, met eenige leden dier gemeente, om met hunne huisgezinnen naar Amerika te vertrekken. Het zielental beliep 19 en daar eenige van de Herv. gemeente zich aan hen sloten maakten zij met elkander een getal van 28 personen uit. De hoofdoorzaak van hun vertrek was, dat zij zich niet konden vereenigen met de wetten des lands wegens de krijgsdienst, zijnde het volgens hun oordeel door het Evangelie volstrekt verboden voor den christen, om daaraan deel te nemen.

Beproefd hebbende door een verzoekschrift aan het hooge bestuur in te zenden, om van de loting verschoond te worden, verlieten zij, daar dit van de hand gewezen werd, op den 9den April ll. het vaderland. Ten doel hebbende, om in Pensylvanie zich met doopsgezinden van gelijke denkwijze te vereenigen, slaagden zij daar niet in, maar hun werd de raad gegeven, om dieper landwaarts in te trekken, dewijl het daar goedkooper en voor hunne omstandigheden raadzamer ware, daar zij ook in andere staten broederen zouden vinden.

Na langdurig zoeken en op raad van eenige welmeenende personen begaven zij zich naar een in Elkhart County gelegen plaatsje, Goshen genaamd. Een Doopsgezinde leeraar Jacob Christoffel, nam hun eenige dagen in huis, zonder iets er voor te ontvangen. Weldra werd hun nu 320 Amerik. akkers land, 355 Vriesche pondenmaten, aangeboden, ten deele was het ontgonnen; 8 akkers stonden met uitmuntende tarwe, 6 was hooiland en 6 met haver bezaaid, daar 27 akkers met maïs en klaver stonden; het land was vlak, had een voet mullen grond en dan stevige klei. Sommige der boomen op het nog niet ontgonnene, waren nog stevig, een gemeten was 130 voet hoog en 100 voet bij den grond dik. Op dezen grond stond een blokhuis met eene uitmuntende schuur, een grooten boomgaard, eene zaagmolen was in de nabijheid en tevens eene school, alles was zeer naar genoegen, juist zooals datgene hetwelk zij verlaten hadden; zij kochten het voor 3200 dollars, met 1 Sept. ll. te aanvaarden en sommige akkers dadelijk.

Aanvankelijk beval het hun hier zeer wel, zij hebben de beste verwachtingen er van, en daar er vele doopsgezinden in dien omtrek wonen, welke gelijk ook de Tunkers die er talrijk zijn, naar de bevolking gerekend, allen met hen eenstemmig denken, wat de krijgsdienst betreft, zoo hebben zij het vooruitzigt, dat het meer eigen worden der taal hunne maatschappelijke betrekkingen zal verbeteren en alzoo die genoegens opleveren, welke het leven aangenaam maken.

—

Het geneeskundig dagblad van Boston verhaalt, dat te Fairhaven een 48jarige man leeft, James Web genaamd, die sints zijne vroegste jeugd eenen onleschbaren dorst ondervindt. In gewone omstandigheden zijn drie Ned. kannen water per dag ter naauwernood voor dien man voldoende, en hij zoude den nacht niet kunnen doorbrengen, zonder een emmer vol water naast zijn bed te hebben. Alleen door middel van zich deze groote hoeveelheid koud water door de keel te gieten, weet de heer Webb zijne gezondheid te bewaren, zonder zich de maag te overstelpen.

—

Een landbouwer in Groningerland had een hoopje aardappelen buiten liggen. Voor eenige avonden bemerkte hij, dat er omstreeks 3 mud weg was. Hij verborg zich in de nabijheid, en het duurde niet lang, of de dief kwam weder en vulde op nieuw een zak. Toen hij ook hiermede wilde vertrekken, kwam de boer voor den dag, en men denke, hoe verschrikt de dief werd. Hij wilde natuurlijk gaan loopen, maar de boer sprak hem aan: „Ik herken u wel, blijf dus maar. Hebt gij thans genoeg, zoo ga heen en steel niet weer!" Voorwaar eene echt Christelijke handelwijze, die den dief, wanneer hij nog niet geheel verhard is, voorzeker in 't vervolg voor dieverij zal bewaren.

—

Te Nijmegen is 15 dezer met bijzondere eerbewijzing ten grave gevoerd het stoffelijk overschot van Cornelia Zwaalf, eerst weduwe van den officier Gerrit van den Brekel, laatst van den soldaat Johann Reuchlein. De lijkstoet werd o. a. gevolgd door eene kompagnie van het 6e regement Infanterie, onder kommando van een officier. Deze merkwaardige vrouw, moeder van drie kinderen, was nog een der overgeblevenen, die den Russischen veldtogt onder Keizer Napoleon bijgewoond en in ruime mate in de gevaren van dien togt gedeeld had. Ter grafplaats gekomen nam de bij die kompagnie aanwezige fourier G. J. Schroors het woord op, en schetste met talent en hartelijkheid hare loopbaan; nagenoeg in de volgende bewoordingen, „Niet zonder reden, wapenbroeders! geleiden wij met weemoed *eene vrouw* naar hare laatste rustplaats, want zij is die eer overwaardig. Ten jare 1787 bij de belegering van Schoonhoven, op bivouac, uit brave militaire ouders geboren, deelde zij met hen in de woelingen van den toenmaligen tijd en trad in 1811 in het huwelijk met den 1sten luitenant in Fransche dienst, van den Brekel; als getrouwe en liefhebbende gade volgde zij haren echtgenoot in 1812, in den togt door Rusland naar Moskou, en deelde de gevaren der zoo noodlottige retraite, ook die bij den overtogt der Beresina, onder bereik der Russische kanonkogels. In de daarop volgende Duitsche veldtogten werd Mevrouw van den Brekel met haar man bij Munster gevangen genomen, en ontvlugtte, na diens overlijden, te paard in mannenkleederen. Strijdende werd zij door een lanssteek gewond, kwam behouden in het vaderland terug en huwde later weder met den braven militair Reuchlin; — als marketentster woonde zij de roemrijke dagen van Hasselt en Leuven bij, alwaar zij moedig vooraan alle gevaren trotseerde en hielp waar zij kon." — „Zij, die hier thans zielloos ligt," vervolgde de spreker, „was eene eerbiedwaardige, moedige vrouw, wier leven werd gekenschetst door allerlei wisselingen van fortuin en lot; maar wat meer zegt, zij was eene brave huismoeder, eene getrouwe gade, eerlijk en opregt, geacht door allen die haar kenden en bemind door hare kinderen. Wij staren met droefheid op haar verscheiden, maar haar aandenken blijft bij ons in eere, bij hare kinderen in zegening; dat zij ruste in vrede!" Deze toespraak werd door al de bij het graf aanwezigen met ongedekte hoofde aangehoord, waarna door den schoonzoon der heldin, soldaat bij het 6e regement Infanterie alhier, bij wien zij in de kazerne gehuisvest was, door haar kleinzoon en vervolgens door elk militair een schop aarde op hare kist in de groeve werd geworpen, terwijl eene eerbiedige stilte hieraan eene inderdaad indrukwekkende plegtigheid gaf.

—

Te Provins, in het departement Seine et Marne, (Frankrijk) is dezer dagen eene driedubbele misdaad, onder de afgrijselijkste omstandigheden, gepleegd. De heer Moreau, een geacht bankier, bevond zich, met zijne echtgenoot, des avonds ten zes ure, in de eetkamer, terwijl hun zesjarig zoontje in het aangrenzend vertrek was ter ruste gelegd en de twintigjarige dienstmaagd in de keuken bezig was. Op het schellen aan de huisdeur wordt die door den heer Moreau in persoon geopend en wel voor een man die, met een onder zijne kleederen verborgen bijl gewapend, hem daarmede een doodelijken slag op het hoofd toebrengt. Terstond daarna vliegt de moordenaar op mevrouw Moreau toe en brengt ook haar op de wreedaardigste wijze om het leven. De dienstmaagd, door het gerucht verschrikt, komt nu toeschieten en was door den moordenaar reeds bij de keel gegrepen, toen deze zich schijnt te bezinnen en belooft haar leven te sparen, wanneer zij hem overal rondleidt en aanwijst waar het geld verborgen is. Zij gehoorzaamt en de booswicht maakt zich overal van geld en bankpapier meester, voert haar daarop in het vertrek waar het kind te bed lag, maakt zich jegens de ongelukkige dienstmaagd aan het verfoeijelijkst geweld schuldig en bindt haar toen aan de stijlen van het bed vast. Nu gaat hij naar de eetzaal en ledigt daar een flesch brandewijn. Denkelijk door dien drank bedwelmd, misschien ook eenigzins door de herinnerin[g] zijner bedreven gruwelen geschokt, zinkt hij, terwijl h[ij] met het geroofde het huis verlaten wil, in het voorve[r]trek bedwelmd ter aarde en valt in een diepen slaa[p]. Van die gelegenheid maakt de dienstmaagd gebrui[k], ontdoet zich van hare banden en gaat de gendarme[n] verwittigen, die, door regterlijke ambtenaren vergezel[d] terstond volgt, den moordenaar, met de bebloede b[ijl] in de hand, op den grond vindt, en hem met moei[te] wekt. Ondervraagd, poogde hij eerst te ontkennen [de] aangeklaagde persoon te zijn, maar verhaalde daarn[a] al het voorgevallene met ijzingwekkende koelbloedighei[d]. Zijn naam is Louis Bony, hij is landmeter te Ville St. Georges en telt slechts 23 jaren. Men wil wet[en] dat hij den heer Moreau eene vrij groote som schuld[ig] was en dat hij uit de boeken diens bankiers het bl[ad] gescheurd heeft waarop deze schuld stond aangeschr[e]ven. Van dubbelen moord, vrouwenkracht en diefs[tal] beschuldigd, is hij naar het huis van arrest overgebr[agt].

—

Met genoegen maakten mij melding in een onzer vorige nommers van de eervolle onderscheiding, door de *Zuid-Hollandsche Maatschappij tot redding van Schipbreukelingen*, toegestaan aan den eersten stuurman G. Mortier, van de stoomboot Camerton, die bij het vergaan van gemeld schip werkdadig heeft medegewerkt tot behoud van 15 passag[iers] en matrozen van gemelde boot. Wij worden door een de[r] passagiers verzocht eenige bijzonderheden van dit ong[eval] mede te deelen, en gaarne voldoen wij aan zijn verlang[en].

Op Zaturdag den 24 September ll. verliet de stoomboot Ca[merton] de haven van Hull met ongeveer 14 passagiers a[an] boord, behalve de equipage onder de leiding van den bek[wa]men Kapt. Cross. De overtogt had niets merkwaardigs op[ge]leverd tot 's Maandags avonds; alleenlijk had het schip v[eel] gewerkt door den orkaan, van welks hevigheid wij ons e[en] denkbeeld hebben kunnen vormen.

Op dien avond, omstreeks 9 ure verliet een der passagie[rs] onze berigtgever, de heer Sam. Pearson te Rotterdam woonacht[ig] zijne kajuit, om op het dek lucht te scheppen; hij ontmoe[tte] daar den Kapitein en hoorde deze orders geven, om de bo[o]ten in gereedheid te brengen. Zeer ontsteld, vroeg de he[er] Pearson wat er gaande was, en de kapitein gaf hem op ee[ne] bedaarde wijze ten antwoord, dat hij vreesde, dat er een le[k] aan den voorsteven van het schip ontstaan was; en dat hij na met den machinist daarover geraadpleegd te hebben, h[et] raadzaam oordeelde maatregelen te nemen, om, zoo het nood[ig] werd, het leven der passagiers en van zijn volk te redde[n]. Na onzen berigtgever vezocht te hebben geen alarm te m[a]ken, ten einde noodlottige verwarring voor te komen, g[ing] de kapitein voort zijne maatregelen te nemen, en na van d[en] machinist de bevestiging gekregen te hebben van den zink[en]den toestand der stoomboot, liet hij allen op het dek ko[men] en verdeelde zijne lotgenooten volgens het getal, dat de booten bevatten konden. De passagiers werden het eerst ge[in]scheept, de stokers en machinisten volgden en daarna de ma[]trozen. De kapitein en zijne beide stuurlieden bleven op h[et] schip. De passagier, aan wien wij deze mededeelingen [ver]schuldigd zijn, weigerde het schip te verlaten, indien de eerste stuurman George Mortier hem niet in de boot volgde, deze, na vele pogingen aangewend te hebben om den kap[i]tein te bewegen zijn voorbeeld te volgen, sprong in de boo[t] en geraakte daardoor het getal, daarvoor bestemd, voltalli[g]. De kapitein verklaarde het schip niet dan in den uiterst[en] nood te zullen verlaten, en riep aan de bemanning van [de] tweede boot, dat hij hen zoude volgen, zeer zeker staat m[a]kende op de reddingstoestellen (Lifebuoys), die zich op h[et] dek bevonden. De eerste boot zich verwijderd hebbende, verloor de bemanning de tweede boot uit het gezigt en z[ag] de *Camerton* na eenige minuten ten ondergaan. Kapite[in] Cross, zijn 2de stuurman en een matroos zijn de slagtoffe[rs] geworden van hunne gehechtheid aan hunnen pligt. He[eft] zich de 2de boot te vroeg van het schip verwijderd? He[eft] kapitein Cross de reddingstoestellen, waarop hij gesteun[d] had, niet gevonden? Dit zijn vragen, die niet opgehelderd kunnen worden. Het is echter te veronderstellen, dat door den drang der omstandigheden de bemanning van de 2de boot die reddingstoestellen heeft medegenomen, daar dezelve in hunne handen zijn terug gevonden, toen na een overtogt vo[l] gevaren, hunne boot onze stranden heeft mogen bereiken.

N. Rott. Ct.

—

Een boekverkooper te Manchester heeft een nieuw mid[del] uitgevonden, „om met den tijd mede te gaan," en eenen r[ij]zenden boekwinkel te zamen gebragt. Er is een e[en] voertuig voor ingerigt, gelijk waarmede reizende leeuw[en] en olifanten het land worden rondgevoerd, om de kermiss[en] te bezoeken, met boekenplanken voorzien voor 2000 boe[k]deelen, behalve nog de ruimte tot berging van eenen aa[n]zienlijken voorraad. De ondernemer is van plan, daarme[de] de dorpen en gehuchten te bezoeken, waar boekwinkels t[en] eenenmale onbekend en zelfs een boekenstalletje eene my[the] is, ten einde alzoo de goedkoope litteratuur, die in Enge[land] meer en meer veld wint, ook voor boeren en arbeiders i[n de] meest verwijderde gedeelten des lands toegankelijk te ma[ken]. Eene tent reist met hem mede, die hij ten gerijve [zijner] kalanten op elke plaats opslaat, om de verspreide beve[lking] eene gemakkelijke leeskamer te bezorgen, beschut vo[or re]gen en zonneschijn. „Wat van deze nieuwe onderne[ming], die voor het oogenblik zonderling genoeg luidt, worden m[oet]," zegt het Engelsche *Athenaeum*, „kan niemand zeggen." [Het] blad herinnert daarbij aan den nederigen oorsprong der sp[oor]weg-boekwinkels, die tegenwoordig in Engeland tot eene [uit]gebreide hoogte zijn gestegen, en begonnen zijn met de k[na]pen, die aan de stations de nieuwsbladen van den dag [ten ver]koop veilden. Zoo kan ook, meent men, deze onderne[ming] het begin zijn van eene geheele omwenteling in den En[gel]schen boekhandel.

—

Wij hebben, zegt de *Volksvriend*, voor ons liggen het [ta]rief van ververschingen, onlangs te Utrecht bij het feest, [dat] door de burgers den Koning werd aangeboden, verkrijgb[aar] gesteld. Bovenaan op de lijst staat *morgendrank*; dat [is] eenvoudig *jenever*, klare of bitter. Dit bewijst dan toch, [dat] men zich schaamt het woord *jenever* te gebruiken, al sche[nkt] en drinkt men hem. Die schaamte is merkwaardig. Men zo[eke] een naam, (hoe ongepast die van drank ook moge zijn vo[or] het vuurwater), waarachter men den waren naam van *jene*[*ver*] voor aller weldenkenden oog tracht te verschuilen.

TER BOEK- EN COURANTDRUKKERIJ
VAN M. T. Sz. GRATAMA, te Assen.